

Jaarverslag 2022

november 2021 - oktober 2022

Hoe *lief* hebt ú de zondag?

Nederlandse Vereniging tot
bevordering van de **Zondagsrust**
en de **Zondagsheiliging**

Colofon

Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging

Frederik van de Paltshof 15

3911 LA Rhenen

T (0317) 61 43 98

E info@verenigingzondagsrust.nl

W www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN NL98 INGB 0000 8786 28

t.n.v. Vereniging Zondagsrust

De Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, gevestigd te Rhenen, is opgericht op 12 mei 1954 te Ede.

De Koninklijke Goedkeuring op haar statuten werd verleend bij Besluit van 28 september 1955, No. 29.

Contributie

De minimum contributie bedraagt 1 euro per jaar. Gezien de hoge kosten van drukwerk, porto, enz. zal overbetaling ten zeerste worden gewaardeerd. Alle leden (*dus ook zij die reeds betaald hebben*) ontvangen tegelijk met het Jaarverslag een acceptgirokaart.

Per 1 juni 2023 zal het gebruik van de acceptgiro niet meer mogelijk zijn. Wij verzoeken u daarom de betaling van de contributie te regelen via automatische afschrijving of via een aan ons te verstrekken incasso (doorlopend of éénmalig).

Uw gift is welkom!

Gaarne bevelen wij het werk van onze Vereniging ook aan in de belangstelling van kerkenraden en verenigingen. Mocht onze brochure aanleiding geven ons financieel te steunen dan zijn wij u daarvoor zeer erkentelijk. Overmaking van gelden kan geschieden op IBAN: NL98 INGB 0000 8786 28 t.n.v. penningmeester Vereniging Zondagsrust.

Testamenteaire beschikking

Degenen, die bij testamentaire beschikking onze Vereniging willen gedenken, attenderen wij op de juiste tenaamstelling: „Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging“, gevestigd te Rhenen.

Melding activiteiten op zondag

Voor berichten aangaande activiteiten, waardoor de dag des Heeren wordt ontheiligd, houden wij ons bij de voortduur aanbevolen. Indien mogelijk melden naam en adres van de persoon of de instantie, welke hierbij betrokken is. Dit is in het belang van een vlotte behandeling der zaken. Ook zal toezending van artikelen, etc. inzake de zondag, welke voorkomen in de onderscheidene bladen en periodieken zeer op prijs worden gesteld.

Uitnodiging

tot het bijwonen van de

Jaarlijkse ledenvergadering

D.V. zaterdag 4 maart 2023

Aanvang: 14.00 uur

Locatie: "Rehoboth"-kerk, Ds. Fraanjestraat te Barneveld.

5 minuten lopen vanaf Station Barneveld.

Agenda

1. Opening door de voorzitter
2. Notulen van de vorige jaarvergadering
3. Telegram aan Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander
4. Jaarverslag van de secretaris
5. Jaarverslag van de penningmeester
6. Verslag van de controle der boeken door accountantskantoor
7. Bestuursverkiezing:
Aftredend (herkiesbaar): D. v.d. Sluis – Tegenkandidaat A. v.d. Schans, Sprang-Capelle
D. Exalto – Tegenkandidaat W. Penning, Alblasserdam
P. Hartog – Tegenkandidaat A. de Bruin, Waardenburg
8. Pauze
9. Uitslag bestuursverkiezing
10. Rondvraag
11. Slotwoord: Ds. J. van Laar, predikant Ger. Gemeente te Barneveld-Zuid
12. Sluiting

Woord van de penningmeester

Rhenen, februari 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u het jaarverslag 2022 van onze vereniging met daarbij de acceptgirokaart om de contributie voor het jaar 2023 te kunnen voldoen. Evenals voorgaande jaren willen wij de contributie van de vereniging niet verhogen. Door de vele overbetalingen kunnen wij deze blijven handhaven op minimaal 1 euro per jaar. Wij zijn alle gevers en geefsters zeer erkentelijk voor de overbetalingen waarmee u ons jaarlijks verblijdt. Hierdoor kunnen wij de noodzakelijke arbeid blijven verrichten, al is het soms ploegen op rotsen.

Hoewel er een acceptgirokaart bij het jaarverslag is ingesloten, blijkt dat er toch elk jaar weer een behoorlijk aantal leden is, dat vergeet hun contributie te voldoen. U zult begrijpen dat door het versturen van herinneringen e.d. extra werk en kosten moeten worden gemaakt.

Mogen wij u beleefd verzoeken de contributie zo spoedig mogelijk te voldoen? Bij voorbaat hartelijk dank.

Het komt ook voor dat wij post terug ontvangen omdat de adresgegevens niet meer overeenkomen met die van het betreffende lid. Gaarne verzoeken wij u dan ook er zorg voor te dragen, dat eventuele wijzigingen zo spoedig mogelijk worden doorgegeven aan nevenstaand adres. Ook hiervoor zeggen wij u vriendelijk dank.

Per 1 juni 2023 zal het gebruik van de acceptgiro niet meer mogelijk zijn. Wij verzoeken u daarom de betaling van de contributie te regelen via automa-

tische afschrijving of via een aan ons te verstrekken incasso (doorlopend of éénmalig).

Wij vertrouwen erop dat u ons ook dit jaar weer in staat zult stellen om met het noodzakelijke en verantwoordelijke werk door te gaan. Daartoe is uw gebed, maar ook uw gave onmisbaar.

Vanwege de steeds verdergaande zondagsontheiliging en verstoring van de zondagsrust is het meer dan ooit noodzakelijk om onze stem blijvend te laten horen. Moge de Heere onze gezamenlijke pogingen willen zegenen.

A.G. Rietveld
penningmeester

Nederlandse Vereniging tot
bevordering van de Zondagsrust en de
Zondagsheiliging

Frederik van de Paltshof 15

3911 LA RHENEN

T (0317) 61 43 98

E info@verenigingzondagsrust.nl

W www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN: NL98 INGB 0000 8786 28

t.n.v. Vereniging Zondagsrust

Ten geleide

Voor u ligt het jaarverslag over 2022. Zoals gebruikelijk zijn er weer tal van brieven uitgegaan naar diverse organisaties en instellingen. Ook naar de ministers en staatssecretarissen. Van de minister van Justitie kregen we een uitnodiging voor een gesprek. Zijzelf was niet aanwezig, maar haar hoofdamtenaar. Deze was goed voorbereid. Zij gaf aan dat ook een minister gehouden is wet- en regelgeving te respecteren. Het zou een voorrecht zijn als ons land weer wetten kreeg die op Gods Woord gegrond zijn. Er is nog wel een Zondagswet maar de rechter laat het belang van organisatoren van een evenement vaak de doorslag geven. Dit neemt niet weg dat personen en dus ook raadsleden zich er wel op kunnen beroepen. En gelukkig wordt de ongestoorde kerkgang vaak nog wel beschermd. Helemaal zijn er ook droevige uitzonderingen bijvoorbeeld voor wielerronden, op deze regel. Naast afwijzende reacties op onze brieven ontvangen we zeker ook respectvolle antwoorden.

Steeds weer roepen we terug van een heilloze weg: O land, land, land, hoort des Heeren Woord. We staan niet boven mensen die de zondag ontheiligen, want zelf hebben we ook een Borg nodig alleen al om onze zondagsontheiliging

te verzoenen. Maar we hebben wel de plicht mensen te waarschuwen voor de zonde.

Het doet weldadig aan dat er nog steeds veel mensen zijn die de vereniging en dus ook de doelstelling ervan steunen. Toch hebben we meer leden nodig. Naast vertegenwoordigers willen ook leden hierin wellicht verantwoordelijkheid nemen. Op sommige plaatsen hebben we namelijk (nog) geen vertegenwoordiger. Uw bijdrage blijft nodig voor de vele activiteiten die we mogen verrichten. De jaarvergadering kon dit jaar weer worden gehouden. Een verslag hiervan is ook opgenomen.

Wat is de zondagsrust en -heiliging toch een groot goed. Mag die rust door Gods genade ook voor u maar een begin zijn van de eeuwige rust die er overblijft voor het volk van God.

Elspeet, december '22

Voorzitter,
L. Vogelaar

DE HEILIGE WET OF DE TIEN GEBODEN DES HEEREN

(Exodus 20)

Toen sprak God al deze woorden, zeggende: Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb.

Het eerste gebod:

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

Het tweede gebod:

Gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, van hetgeen dat boven in den hemel is, noch van hetgeen dat onder op de aarde is, noch van hetgeen dat in de wateren onder de aarde is. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE uw God, ben een ijverig God, Die de misdaad der vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde lid dergenen die Mij haten; En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.

Het derde gebod:

Gij zult den Naam des HEEREN uws Gods niet ijdellijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt.

Het vierde gebod:

Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; Maar de zevende dag is de sabbat des HEEREN uws Gods; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; Want in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt, de zee, en alles wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zeggende de HEERE den sabbatdag, en heiligde denzelve.

Het vijfde gebod:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat u de Heere uw God geeft.

Het zesde gebod:

Gij zult niet doodslaan.

Het zevende gebod:

Gij zult niet echtbreken.

Het achtste gebod:

Gij zult niet stelen.

Het negende gebod:

Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

Het tiende gebod:

Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets dat uws naasten is.

DE XCIII. PSALM.

1.

Laat ons den rustdag wijden
Met psalmen tot Gods eer;
't Is goed, o Opperheer!
Dat w' ons in U verblijden:
't Zij d' uchtendstond, vol zoetheid,
Ons stelt uw gunst in 't licht;
't Zij ons de nacht bericht
Van uwe trouw en goedheid.

2.

't Voegt ons met blijde klanken,
Door 't voorbedachte lied,
die het al gebiedt,

Belangrijke mededeling van de administratie!

Zoals elk jaar is het weer mogelijk gebleken ons jaarverslag uit te geven. Om elk lid dit jaarverslag toe te zenden is een omvangrijk werk.

Tot onze spijt geven niet allen die van adres veranderen dit direct door. Wij verzoeken u vriendelijk om vooral tijdig een adreswijziging aan ons toe te sturen, daar anders de mogelijkheid bestaat, dat u geen jaarverslag meer van ons ontvangt.

Wij vragen uw aandacht voor het volgende:

- Achter in het jaarverslag vindt u een kaart voor adreswijziging!
Mogen wij op uw medewerking rekenen dat u deze kaart aan ons opstuurt als er zich een wijziging voordoet? Als wij de nieuwe adressen op moeten zoeken van degenen die dit niet doorgegeven hebben, geeft dat zeer veel werk wat extra kosten met zich meebrengt.
- Wilt u geen bedankjes of iets dergelijks vermelden op de acceptgirokaart die u bij het jaarverslag ontvangt, dit i.v.m. de automatische verwerking?

Ten slotte vindt u ook een kaart voor aanmelding van een nieuw lid.

Kent u nog iemand die geen lid is, maar wel de doelstelling van onze vereniging onderschrijft?

Geeft u die persoon dan de kaart, met de vraag deze ingevuld, zonder postzegel, aan ons terug te zenden.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Indien in uw omgeving activiteiten zullen plaatsvinden die in strijd zijn met het vierde gebod van Gods heilige wet, verzoeken wij u deze zo spoedig mogelijk te melden aan ons kantoor.

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen
Tel.: 0317 - 61 43 98

E-mail:
info@verenigingzondagsrust.nl

Web:
www.verenigingzondagsrust.nl

Beknopt overzicht van de gevoerde correspondentie:

Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima

Paleis Noordeinde
2300 GK Den Haag

Rhenen, 14 mei 2022

Majesteiten,

De Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, op zaterdag 14 mei 2022 in jaarvergadering bijeen in de Rehobothkerk van de Gereformeerde Gemeente, ds. Fraanjestraat te Barneveld, wenst Uwe Majesteiten en Uw Koninklijk Huis de zegen des Heeren toe, voor U en de Uwen zowel persoonlijk als met het oog op het koninklijk ambt dat U bij de gratie Gods bekleedt.

Wij leven samen in een tijd waarin steeds en telkens opnieuw bewaarheid wordt wat wij lezen in Gods Woord ('en gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen').

En ondanks de waarschuwing die ook hierin tot ons komt moeten wij met droefheid opmerken dat ons volk steeds meer afscheid neemt van de heilige geboden des Heeren. Dat betreft ook, in niet geringe mate, de rust op en de heiliging van de zondag. Moge Gods Woord en Wet ook in dit opzicht Uw richtsnoer zijn. We zijn in de achterliggende periode erbij bepaald dat de mens wikt maar God beschikt in alle opzichten. Het zou groot zijn dat deze gebeurtenissen mogen leiden tot waarachtige bekering.

De God door Wie ons aller leven geleid wordt, mocht dit ook in Uw gezin schenken. Ook in ons geliefde Oranjehuis zijn er geweest die de bekering tot God deelachtig waren. De Koning der koningen geve U wijsheid en voorzichtigheid om in de uitoefening van Uw hoge ambt alles te doen tot Zijn eer en tot waarchtig welzijn van het Nederlandse volk.

Dit is onze hartelijke wens en bede.

Wnd. voorzitter D. van der Sluis

Secretaris D. Exalto

We ontvingen het volgende antwoord:

Dienst van het Koninklijk Huis
Postbus 30412
2500 GK 's-Gravenhage

's-Gravenhage, 20 mei 2022

Zeer geachte heer Van der Sluis,

Op verzoek van Hunne Majesteiten de Koning en Koningin wil ik u allen, ter gelegenheid van de jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging op zaterdag 14 mei bijeen gekomen hun oprechte dank overbrengen voor het bericht dat zij van u mochten ontvangen.

Uw uiting van verbondenheid hebben de Koning en Koningin zeer op prijs gesteld.

Ik hoop dat u kunt terugzien op een geslaagde bijeenkomst.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Drs. J.C. Snoek
Persoonlijk Adviseur van
Zijne Majesteit de Koning en
Hare Majesteit de Koningin

Minister President Drs. M. Rutte

Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Rhenen, 18 januari 2022

Excellentie, geachte heer Rutte,

Deze week mocht U het inmiddels vierde kabinet Rutte aan de koning en het land presenteren. Wederom een grote verantwoordelijkheid welke U hier ten deel valt.

Namens het bestuur van onze vereniging willen wij U hiermee feliciteren. Het is een groot voorrecht het land te mogen besturen, maar daarnaast ook een bijzondere verantwoordelijkheid. Het is met name de zondagsrust en de zondagsheiliging welke ons zeer ter harte gaat. Moge het zijn uit liefde tot het gebod van de God van hemel en aarde dat wij U willen wijzen op het heilzame dat voor ons allen is gelegen in een Bijbelse invulling van de zondag, de dag des Heeren.

Op velerlei wijze wordt thans de zondag ontheiligd door allerlei vormen van amusement en het toestaan van andere activiteiten, zoals de zgn. koopzondagen. Wij hopen echter dat dit bij U nog anders is. Ook U zult, evenals wij, eens rekenschap af moeten leggen tegenover een rechtvaardig God.

Wat zou het bijzonder zegenrijk zijn als U als premier alles in het werk zou stellen om de dag des Heeren weer die plaats te doen krijgen zoals deze ook in vroegere tijden in ons vaderland had.

Wij nodigen U van harte uit om hierover van gedachten te wisselen.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van Uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

Geen antwoord.

Brief aan alle ministers en staatssecretarissen.

Rhenen, 18 januari 2022

Hooggeachte mevrouw/heer,

Nu U kortgeleden als lid van het kabinet Rutte IV bent beëdigd, achten wij het als bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging een goede zaak om ons door middel van dit schrijven tot U te wenden.

Allereerst willen wij U feliciteren met Uw benoeming tot lid van het kabinet. Het is een groot voorrecht het land te mogen besturen, maar daarnaast ook een bijzondere verantwoordelijkheid. Het is met name de zondagsrust en de zondagsheiliging welke ons zeer ter harte gaat. Moge het zijn uit liefde tot het gebod van de God van hemel en aarde dat wij U willen wijzen op het heilzame dat voor ons allen is gelegen in een Bijbelse invulling van de zondag, de dag des Heeren.

Op velerlei wijze wordt thans de zondag ontheilgd door allerlei vormen van amusement en het toestaan van andere activiteiten, zoals de zgn. koopzondagen. Wij hopen echter dat dit bij U nog anders is. Ook U zult, evenals wij, eens rekenschap af moeten leggen tegenover een rechtvaardig God.

Wat zou het bijzonder zegenrijk zijn als U als staatssecretaris alles in het werk zou stellen om de dag des Heeren weer die plaats te doen krijgen zoals deze ook in vroegere tijden in ons vaderland had.

Wij nodigen u van harte uit om hierover van gedachten te wisselen.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van Uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

Hoogachtend,

Hierop ontvingen wij de volgende reacties:

Van : Uitnodigingen bewindslieden < uitnodigingen@minfin.nl >
Verzonden : woensdag 2 februari 2022 10:59
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : Felicitatie staatssecretaris De Vries
Bijlagen : Felicitatie aan S. Kaag, M. van Rij en A. de Vries met benoeming tot lid van het kabinet en uitnodig.pdf

Geachte meneer/mevrouw Exalto,

De staatssecretaris Toeslagen en Douane dankt u hartelijk voor de felicitatie en uitnodiging voor een kennismaking.

Helaas moet ik u meedelen dat de staatssecretaris niet op uw verzoek kan ingaan. Door de drukke agenda van de staatssecretaris moeten we selectief zijn en in die afweging nemen we zaken mee zoals bijvoorbeeld de timing van het evenement en in hoeverre de inhoudelijke thema's aansluiten op haar werkterrein. Op dit moment ontvangt zij enorm veel uitnodigingen en kan zij helaas niet overal aanwezig zijn.

Mede namens staatssecretaris De Vries wil ik u in ieder geval een succesvolle bijeenkomst toewensen en bedanken voor de uitnodiging.

Wij wensen u een fijne dag toe.

Met vriendelijke groet,

Sharon Baldewsingh

Communicatiemedewerker | Team Fiscaal, Ministerie van Financiën

---

Van : Velden, Mark-van-der <mark-vander.velden@minbuza.nl>

Verzonden : woensdag 26 januari 2022 14:18

Aan : Info - Vereniging Zondagsrust

Onderwerp : Uw brief aan minister Schreinemacher

Geachte heer Exalto,

Dank voor uw brief aan minister Schreinemacher d.d. 18 januari jl. Ik kan bevestigen dat deze in goede orde ontvangen is.

Met vriendelijke groet,

Mark van der Velden

Particulier secretaris minister Schreinemacher

Van : Bohemen - Gijsselaers, Dominique van
< Dominique.Gijsselaers@minbzk.nl >
Verzonden : maandag 14 februari 2022 15:56
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Cc : Colonna, Donato
Onderwerp : Felicitatiebrief bij benoeming minister van BZK

Geachte

Hartelijk dank voor uw felicitaties bij de benoeming van Hanke Bruins Slot tot minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De minister voelde zich zeer vereerd toen zij gevraagd werd voor deze functie. Zij laat weten dat er uitdagende dossiers liggen waar zij zich ten volle voor in zal zetten.

Er wordt nog contact met u opgenomen over het inplannen van een kennis-makingsgesprek.

Met vriendelijke groet,
Dominique van Bohemen

D.M.J. (Dominique) van Bohemen-Gijsselaers
Coördinerend adviseur Externe optredens/Protocol

Team minister Bruins Slot
Directie Communicatie
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Den Haag, 17 februari 2022

Geachte heer of mevrouw Exalto,

Namens staatssecretaris Vijlbrief wil ik u hartelijk bedanken voor uw felicitatie bij de benoeming tot staatssecretaris Mijnbouw en uw verzoek aan staatssecretaris Vijlbrief.

Op korte termijn is er helaas geen gelegenheid om invulling te geven aan uw verzoek een werkbezoek af te leggen. Indien een bezoek op een later moment dit jaar tot de mogelijkheden behoort, nemen wij contact met u op.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zullen uw felicitatie doorzetten naar de minister.

Met vriendelijke groet,

Centrale Unit Burgercorrespondentie
Directie Communicatie
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 22 februari 2022

Geachte heer Exalto,

Hartelijk dank voor de felicitatie die u me stuurde vanwege mijn benoeming tot minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ik ervaar uw felicitatie als een belangrijke ondersteuning van mijn beslissing om deze eervolle functie te aanvaarden. Ik zal er alles aan doen het vertrouwen waar te maken dat u en vele anderen in mij stellen.

In uw brief stelt u een kennismakingsgesprek voor. Mijn volle agenda in deze

eerste periode staat het mij helaas niet toe op alle verzoeken in te gaan. Er zal op een later moment naar uw verzoek worden gekeken.

Een hartelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Robbert Dijkgraaf

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 25 februari 2022

Beste D. Exalto,

Bedankt voor de felicitatie!

Er liggen veel kansen om het onderwijs beter te maken. Ik kan niet wachten om met die kansen aan de slag te gaan samen met leerlingen, leraren, schoolleiders en ieder ander die zich wil inzetten voor het onderwijs.

Veel dank ook voor je uitnodiging tot een gesprek, maar mijn agenda zit de komende tijd al best vol. Ik kom daarom later op je uitnodiging terug.

Met vriendelijke groet,
Dennis Wiersma

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 21 april 2022

Geachte heer Exalto,

Hartelijk dank voor de felicitatie die u me stuurde vanwege mijn benoeming tot staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ik ervaar uw felicitatie als een belangrijke ondersteuning van mijn beslissing om deze eervolle functie te aanvaarden. Ik zal er alles aan doen het vertrouwen waar te maken dat u en vele anderen in mij stellen.

In uw brief nodigt u me uit voor een gesprek. Mijn volle agenda in deze eerste periode staat het mij helaas niet toe op alle uitnodigingen in te gaan. Er zal op een later moment naar uw verzoek worden gekeken.

Een hartelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Gunay Uslu

Staatssecretaris van Financiën
Den Haag

Den Haag, 22 april 2022

Geachte heer Exalto,

Hartelijk dank voor uw attente en vriendelijke felicitatie naar aanleiding van mijn benoeming tot staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingen, op 10 januari 2022. Ik ervaar het als een bijzondere eer om dit ambt te mogen vervullen en ik zal mij inspinnen het goede te doen ten dienste van Nederland, in het bijzonder op het gebied van fiscaliteit en de Belastingdienst.

Ik wens u veel succes met uw werk voor de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging!

Hoogachtend,
Marnix L.A. van Rij

Van : Kuus, mr. D. - BD/DWJZ/JZW <d.kuus@minjenv.nl>
Verzonden : woensdag 16 maart 2022 10:26
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : uw brief van 18 januari aan de Minister van Justitie en Veiligheid

Geachte heer Exalto,

N.a.v. uw brief van 18 januari jl. hebben wij gisterenmiddag elkaar telefonisch gesproken. Zoals gemeld is een kennismakingsgesprek met de Minister van Justitie en Veiligheid niet voorzien. Wel zijn wij bereid om op ambtelijk niveau met vertegenwoordigers van uw vereniging te spreken.

Dat zou volgende week digitaal kunnen op donderdag 24 maart tussen 9.30 en 13.00 uur of vrijdag 25 maart tussen 11.00 en 16.00 uur. Voorts is het mogelijk om woensdag 23 maart een fysieke afspraak op het ministerie te plannen, namelijk van 9.30 tot 10.30 uur.

Graag hoor ik welke datum/welk tijdstip uitkomt.

Met vriendelijke groet,

A. D. (Duranda) Kuus
raadadviseur

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Jumbo Sprang-Capelle t.a.v. de directie

Van der Duinstraat 115
5161 BN Sprang-Capelle

Rhenen, 25 januari 2022

Geachte directie,

Door één van onze leden werden wij opmerkzaam gemaakt op uw besluit om uw supermarkt binnenkort ook op zondag te openen.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Hierin staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt o.i. voor iedereen.

U zult dan ook wel kunnen begrijpen dat wij openstelling van uw supermarkt zeer zullen betreuren.

Met vele leden van onze vereniging die in Sprang-Capelle woonachtig zijn, zouden wij het dan ook zeer op prijs stellen als u de zondag buiten de openingstijden zou laten.

Als u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten zou willen wisselen, zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Hierop ontvingen wij de volgende e-mail:

Van : Helvoort, Janneke van <janneke.vanhelvoort@jumbo.com>
Verzonden : donderdag 27 januari 2022 09:54
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Cc : Corporate Communicatie
Onderwerp : Zondagopening Jumbo Sprang-Capelle
Bijlagen : 20220126123121625.pdf

Geachte D. Exalto,

Hartelijk dank voor uw brief. Het klopt dat de Jumbo winkel in Sprang-Capelle vanaf 23 januari ook geopend is op zondag. We vinden het belangrijk dat alle klanten terecht kunnen bij Jumbo voor hun boodschappen. Met het uitbreiden van de openingstijden, spelen we beter in op de wensen van onze

klanten. Zij kunnen nu op zondag ook terecht bij hun eigen Jumbo winkel in Sprang-Capelle en hoeven niet meer uit te wijken naar naastgelegen plaatsen.

Bij de openingstijden op zondag houden we rekening met het in- en uitgaan van de kerkdiensten; om deze reden is de winkel op zondag geopend tussen 11:00 en 18:00. Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Vriendelijke groeten,

Janneke van Helvoort
Corporate communicatie adviseur
Corporate communications & Sustainability

Stichting Zevenheuvelenloop

Postbus 650
6500 AR Nijmegen

Rhenen, 25 februari 2022

Geacht bestuur,

Van een van onze leden ontvingen wij bericht over Zevenheuvelentriple en -trike, welke op 14 en 15 mei zullen gehouden worden.

Hoewel de inschrijving momenteel is uitgesteld i.v.m. de te verwachten impact op de natuur, willen wij nog een ander bezwaar aandragen wat betreft de invulling van zondag 15 mei.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

In Gods Woord staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt o.i. voor iedereen. Wij betreuren het dan ook dat deze 'triple' en 'trike' ook op zondag moet plaatshebben en zouden zeer verblijd zijn als de zondag buiten dit programma wordt gelaten.

Zou u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten willen wisselen, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Geen reactie.

Bestuur 'Het Gehandicapte Kind'

Wibautsraat 212-214
1091 GS Amsterdam

Rhenen, 30 maart 2022

Geacht bestuur,

Via leden van onze vereniging (die kennelijk ook begunstiger zijn van 'Het Gehandicapte Kind') bereikte ons het bericht over uw voornemen een Grote Samenspeeldag te organiseren op zondag 26 juni a.s. Laat vooraf duidelijk zijn dat wij uw instelling zeer waarderen, alles wat u nog wilt doen voor uw doelgroep respecteren wij ten volle.

Waar het ons om gaat is het feit dat u juist de zondag kiest voor uw activiteiten, dat doet ons leed. Onze Vereniging is actief in gevallen waar het gaat over werk en vermaak op de dag des Heeren. Alles vanuit het Bijbelse principe 'Zes dagen zult ge arbeiden' en 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'. Steeds trachten wij bedrijven en instellingen te benaderen die de zondag als gewone werkdag zien en proberen ons principiële getuigenis hen onder ogen te brengen.

Gezien bovenstaande berichtgeving is onze vraag of het nu echt nodig is dat hierbij de zondag betrokken wordt. Laat de zondag die plaats hebben of krijgen waarvoor ze reeds vanaf de schepping is ingesteld, te weten voor de dienst des Heeren.

Graag vragen wij u als bestuur aandacht voor de principiële achtergrond van het gebod Gods ten aanzien van de rustdag en een beleid dienovereenkomstig.

Uw reactie tegemoet ziend, teken ik, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Hoogachtend,

Geen antwoord.

Van : Info - Vereniging Zondagsrust
Verzonden : vrijdag 8 april 2022 13:49
Aan : **Smit - De Vries**, Thea <tsmit@dantumadiel.fr1>
Onderwerp : Zondagsopenstelling

Goedemiddag,

Met instemming lazen we gisteren de oproep in het RD van de 5 kerkenraden tot behoud van de zondagsrust.

Indien dit ter tafel zou komen te liggen zouden wij dit graag willen inbrengen namens de Vereniging. Zou u ons op de hoogte willen stellen als dit aan de orde komt?

Met vriendelijke groet,
Vereniging Zondagsrust

Hierop ontvingen wij het volgende antwoord:

Van : Smit - De Vries, Thea <tsmit@dantumadiel.fr1>
Verzonden : maandag 11 april 2022 15:49
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : Re: Zondagsopenstelling

Goedemiddag,

Als fractie ChristenUnie hebben we het onderwerp zondagsrust kunnen vastleggen in het collegeakkoord. Samen met de SGP, was dit een harde eis van ons om verder te gaan in een coalitie. De komende raadsperiode zal er geen besluit worden genomen voor het openstellen van winkels op de zondag.

Dat we dit zo hebben kunnen vastleggen, stemt ons erg dankbaar. Al beseffen we dat dit niet door ons, maar door de Heere gewerkt is.

Met vriendelijke groet,
T. Smit-de Vries
Fractievoorzitter CU Dantumadiel

Organisatoren 'Slag om Altena'

p/a 't Hoekje 7-b
4286 LN Almkerk

Rhenen, 14 juni 2022

Geachte heren/dames,

Via een lid van onze Vereniging werden wij in kennis gesteld van uw Middel-eeuws kampement en markt op 18 en 19 juni a.s. Zonder verder op de inhoud van het festival in te gaan moet het ons van het hart dat wij ernstige bezwaren hebben tegen het feit dat u ook de zondag (19 juni) in uw programma betreft.

Het zou ons allen zeer passen de zondag door te brengen op een manier zoals in Gods Woord en Wet wordt geëist. Zijn heilig gebod luidt: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.'

De Heere God gaf ons Zijn dag om die door te brengen in Zijn dienst. Een festival als door u gepland is daarmee in strijd.

Wij hopen dan ook van harte dat u als organisatoren er zich voor in wilt zetten dat toch in ieder geval de zondag gerespecteerd en geëerbiedigd wordt.

Mocht u behoefte hebben om met ons over deze principiële aangelegenheid nader te spreken dan zijn wij daartoe zeker bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop werd niet gereageerd.

Directie Nationaal Militair Museum

Verlengde Paltzerweg 1
3768 MX Soest

Rhemen, 28 juni 2022

Geachte directie,

Uit door ons ontvangen informatie van één onzer leden blijkt ons dat uw museum ook op zondagen geopend is. Reden voor ons u te schrijven en met ernst te waarschuwen tegen deze vorm van zondagsontheiliging.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Een instelling als het Nationaal Militair Museum heeft in onze achterban zeker zijn belangstelling. U zult begrijpen dat het ons te meer een reden van droefheid is dat het museum op Gods heilige dag geopend is.

Evenals voor ons, geldt ook voor u het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van liefde tot onze naaste. Het is uit dit oogpunt dat wij u dringend verzoeken het museum voortaan op de dag des Heeren gesloten te houden.

Zou u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wisselen over dit onderwerp, dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Geen reactie.

Minister President M. Rutte

Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Rhenen, 7 juli 2022

Excellentie, geachte heer Rutte,

Het bestuur van bovengenoemde vereniging nam met droefenis kennis dat afgelopen zondag een overleg plaatsvond met onder meer de heer Remkes over de huidige situatie rond het stikstofprotest, cq. de boerenacties.

Wij als vereniging tot bevordering van de zondagsrust en zondagsheiliging schreven u reeds eerder over het vergaderen op zondag en allerlei activiteiten die daarmee in verband staan. Wij willen u er met ernst op wijzen dat een oplossing voor de landelijke problemen nooit gevonden wordt in de weg van veronachtzaming van Gods Woord en Wet.

Wij zouden niets liever zien dan dat u er alles aan zou doen dat toch Gods dag geëerbiedigd wordt. Laat toch het gebod Gods uw richtsnoer zijn, daarin ligt alleen alle ware heil voor een mens persoonlijk, en is er wezenlijke welvaart voor een land te verwachten.

Zeer geachte heer Rutte, wij willen u op deze wijze opnieuw benaderen, in de hoop dat u de intentie van dit schrijven ter harte neemt en dienovereenkomstig uw taken zoekt te vervullen.

Wij wensen u bij de voortduur Gods zegen toe in uw hoogst verantwoordelijke taak.

Inmiddels verblijven wij, met verschuldigde hoogachting, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Geen antwoord.

Bestuur Zeil Club Kurenpolder

t.a.v. de heer G.J.Poortman, voorzitter
Kurenpolderweg 31
4273 LA Hank

Rhenen, 11 juli 2022

Geacht bestuur, geachte voorzitter,

Met droefheid namen wij kennis van een bericht in 'Het Kontakt' van 7 juli jl. over het uitreiken van prijzen en een Altena Sport Award op zondagmiddag 3 juli jl.

Onze vereniging streeft al vanaf haar oprichting naar de rust op en de heiliging van de zondag, zoals ons in de Bijbel, Gods Woord, bevolen wordt. Overheidsinstanties, bedrijven, particuliere evenementen, etc., worden door ons aangeschreven en gewezen op Gods Woord en Wet en tevens op het heilzame van het onderhouden van Zijn geboden.

U zult zich kunnen voorstellen dat wij geschrokken zijn van bovenstaand bericht. Het zal tevens de gewoonte zijn dat uw Club ook op zondag actief is. U begrijpt dat wij daar eveneens niet achter kunnen staan. Het bericht over de uitreiking van de prijzen bracht ons ertoe om u langs deze weg te wijzen op de ontheiliging van Gods dag wat met uw activiteiten gepaard gaat.

Mocht u er behoefte aan hebben met ons over deze principiële aangelegenheid nader te spreken dan zijn wij daar gaarne toe bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Hoogachtend,

Hierop werd niet gereageerd.

De Vossenhoek

Industriestraat 3
4715 RL Rucphen

Rhenen, 15 juli 2022

Geachte directie,

Wijd en zijd staat De Vossenhoek bekend om het aanbod van caravans, (voor) tenten en andere kampeerspullen. Voor onze leden is er ook als extra voordeel dat u op zondag gesloten bent.

Helaas wees een lid ons erop dat u op de zogenaamde 'koopzondagen' de shop/showroom wel van 11.00 tot 17.00 geopend hebt!

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Hierin staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt o.i. voor iedereen.

U zult dan ook wel kunnen begrijpen dat wij niet verblijd zijn te lezen dat u meedoet aan de 'koopzondagen'.

Wij zouden het dan ook zeer op prijs stellen als u het beleid van 'zondag gesloten' ook zou voortzetten tijdens deze zogenaamde koopzondagen.

Als u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten wilt wisselen, zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Hierop ontvingen wij het volgende antwoord:

De Vossenhoek
Postbus 63
4715 ZH Rucphen

Rucphen, 17 juli 2022

Geachte secretaris,

Uw brief in goede orde ontvangen.

Mijn en onze reactie: wat fijn dat iedereen de keuze heeft om niet op zondag naar een winkel te gaan. Hoe meer mensen deze keus gaan maken, des te meer reden om op enige zondag niet meer open te zijn.

Wij bestaan inmiddels ruim 40 jaar. Al die jaren hadden wij af en toe een open zondag. En al die tijd hebben uw leden geen actie ondernomen.

Ik ben bang dat er heel weinig mensen zijn die zich hier mee bezig houden. Maar ik wens u oprecht veel succes met uw streven.

Met vriendelijke groet,

Mw. W. te Wiel
PZ & Marketing

Kerkenraad Protestantse Kerk Nederland

Postbus 1017
4801 BA Breda

Rhenen, 15 juli 2022

Geachte kerkenraad,

Reeds eerder (in 2019) schreven wij u over het komende evenement La Vuelta waarvan de route nota bene door het kerkgebouw van Onze Lieve Vrouwenkerk loopt. Zoals wij toen verwoordden waren wij geschrokken van het bericht. Gods huis wordt misbruikt door dergelijke activiteiten te promoten. De kerk is toch bedoeld als plaats voor de eredienst?

U toonde in uw schrijven van 2019 begrip te hebben dat het feit voor ons bevreesd oproept. Een nadere toelichting van uw zijde heeft ons bepaald niet van gedachten kunnen veranderen. Daar komt bij en dat is misschien wel het zwaarst wegende dat de Vuelta plaatsvindt op Gods dag, de zondag (21 augustus).

Alle gemeenten waar de tour doorheen komt zijn door ons gewezen op de zonde van zondagsontheiliging welke met het evenement gepaard gaat. Dit laatste willen wij ook u onder de aandacht brengen en alsnog verzoeken toch uw kerkgebouw niet beschikbaar te stellen voor deze tour.

Laat Gods Woord en Wet uw richtsnoer zijn en de zondag in ere gehouden worden. Daartoe kan een kerkgebouw als eerste een belangrijke bijdrage leveren.

Als u hierover met ons nader van gedachten wilt wisselen dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inniddels verblijft, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Hoogachtend,

Geen reactie.

Mevrouw Mr. I. Adema

Commissaris van de Koning der Provincie Noord-Brabant en uw Gedeputeerden
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Rhenen, 19 juli 2022

Mevrouw de commissaris, geachte gedeputeerden,

Uit de media vernamen wij dat er in 2022 enkele etappes van de 'Ronde van Spanje' (Vuelta) staan gepland welke ook meerdere gemeenten in uw provincie aandoen. Wij kunnen en mogen niet anders dan onze ernstige verontrusting uitspreken over dit gebeuren waarbij opnieuw de zondagsrust en zondagsheiliging in het geding is. U bezit het bevoegd gezag om toestemming te weigeren. Wij verzoeken u beleefd van deze mogelijkheid in dit geval gebruik te maken.

U zult het met ons eens zijn dat naast de genoemde zondagsontheiliging ook de kerkgang voor de mensen in de betreffende plaatsen gehinderd zal worden. Een zaak welke toch niet zou mogen voorkomen. Wordt er in andere gevallen nog rekening gehouden met de openingstijden zodanig te plannen dat de kerken er geen hinder van ondervinden, nu is er sprake van een evenement waar de gemeenten een groot deel van Gods dag voor in de weer zijn. Een ontwikkeling die zeer betreurd wordt en wij hopen dat en de kerken en vele andere instanties een waarschuwend geluid zullen doen horen tegen deze vreselijke zaak, in de hoop dat er nog een halt mag worden toegeroepen aan deze zeer kwalijke ontwikkeling. Er is in ons land een tijd geweest dat de zondagsrust en zondagsheiliging een grote plaats had. Het is bijzonder te betreuren dat onze overheid een en ander tegenwoordig geheel anders benadert. Ook u zult eens rekenschap moeten geven van zaken welke wij nu onder uw aandacht brengen. Wij roepen u dan van harte op om medewerking aan dit evenement te heroverwegen en zeker de zondag hierin niet te betrekken.

Mocht u over deze ernstige principiële aangelegenheid nader met ons van gedachten willen wisselen, dan zijn wij daartoe zeker bereid.
Uw bericht tegemoetziend, tekenen wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

hoogachtend,

Geen reactie.

College van B&W der gemeente Dongen

Postbus 10100
4870 GA Dongen

Rhenen, 19 juli 2022

Geacht college,

De Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, heeft in het verleden meerdere keren een schrijven gericht aan u met de intentie er alles aan te doen om toch de zondag als Gods dag in ere te houden, alle niet noodzakelijke arbeid tegen te gaan, etc. Onwillekeurig denken wij dan aan het gesloten houden van winkels en het weigeren van vergunningen voor evenementen welke op die dag gepland staan.

Nu doet er zich een groot(s) evenement voor, een concreet voorbeeld van hetgeen wij onder andere bedoelen. In augustus a.s. staat gepland de 'Ronde van Spanje' (Vuelta) welke ook uw gemeente aandoet. Wij schreven u in 2019 er al over; in 2020 is de Tour niet doorgedaan om bekende redenen. Nu het wel zijn doorgang zal vinden kunnen en mogen wij niet anders dan, (niettegenstaande de plannen voor het evenement reeds ver gevorderd zullen zijn) opnieuw onze ernstige verontrusting uitspreken over dit gebeuren waarbij de zondagsrust en de zondagsheiliging in het geding is.

Mocht u over deze ernstige principiële aangelegenheid nader met ons van gedachten willen wisselen, dan zijn wij daartoe zeker bereid.

U Gods zegen toewensend in uw verantwoordelijk werk, tekenen wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Hoogachtend,

Hierop ontvingen wij het volgende antwoord:

Van : Gemeente Dongen <inproces@dongen.nl>
Verzonden : dinsdag 2 augustus 2022 11 :16
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : aandacht voor Zondagsrust tijdens doorkomst wielervedstrijd
Vuelta - kenmerk: 2022-012855

Wij danken u voor uw betrokkenheid maar maken geen gebruik van uw uitnodiging voor een overleg over dit onderwerp.

Met vriendelijke groet,

Marion van Esdonk
Medewerker Vergunningen APV en bijzondere wetten
Gemeente Dongen | www.dongen.nl/contact

Directie Sanjes Safari

De Sanjes 4
9269 HA Veenwouden

Rhemen, 1 augustus 2022

Geachte directie,

Uit een artikel in 'De Westereender' vernamen wij dat uw familiepark ook op zondagen geopend is. Reden waarom wij ons met dit schrijven tot u richten.

Uw park is een unieke gelegenheid in uw omgeving voor een gezin met opgroeiende kinderen. Niets dan lof daarover. Ongetwijfeld zullen ook leden van onze vereniging het park bezoeken. Des te meer een bedroevend bericht als het gaat over de heiliging van de zondag.

Wij staan op het standpunt dat een invulling van de zondag zoals u deze denkt te geven in strijd is met Gods heilig gebod 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'. Het is zeker niet uit zelfverheffing dat wij u dit schrijven doen toeko-

men, maar mocht het maar zijn uit eerbied voor Gods Woord en Wet en met respect voor onze naaste. U begrijpt dat wij dan ook niets liever zouden zien dan dat u de zondag zult eerbiedigen en uw park gesloten zult houden op Gods dag.

Mocht u over deze ernstige, principiële zaak met ons nader van gedachten willen wisselen dan zijn wij daar steeds toe bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

Hoogachtend,

Geen reactie.

CM.com Circuit Zandvoort

Postbus 132

2040 AC Zandvoort

Rhenen, 5 augustus 2022

Geachte directie, geacht bestuur,

Evenals vorig jaar staat de F1-race weer gehouden te worden en wel op zondag 4 september. Begrijpelijk dat met name natuur- en milieuorganisaties hun bezwaren kenbaar maakten. Wij vernamen dat de Raad van State de natuurvergunning in stand wil houden en in feite de ingebrachte bezwaren opnieuw ongegrond heeft verklaard.

Wij als vereniging die vorig jaar eveneens onze principiële bezwaren tegen het evenement inbrachten - dan gaat het weliswaar om andere redenen dan nu door Stichting Duinbehoud, Stichting Rust bij de Kust en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland geschiedde - sluiten ons van harte aan bij hun bezwaren die zij opnieuw inbrachten.

Wij betreuren het zeer dat zo'n groots sportevenement op Gods dag gehouden mag worden. Tegen een steeds verder afwijken van Gods Woord en Wet

worden wij liefdevol en met ernst gewaarschuwd door de God van hemel en aarde. Mocht een ieder dit toch ter harte nemen!

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Geen antwoord.

Bestuur Stichting Bloemencorso Zundert

p/a Industrieweg 3,
4881 EW Zundert

Rhemen, 24 augustus 2022

Geacht bestuur,

Van leden van onze vereniging werden wij erop geattendeerd dat u zondag 4 en maandag 5 september uw jaarlijks evenement "Corso Zundert" hoopt te houden. Zo we begrijpen is dit al een oud gebruik, maar tot heden ons onbekend. Omdat de zondag in het programma is opgenomen willen wij u op deze wijze benaderen.

Onze vereniging (met bijna 27.000 leden) heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Evenals voor ons, geldt ook voor u het Goddelijk gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'. Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van respect voor onze naaste.

Het is dan ook uit dit oogpunt dat wij steeds besturen en directies benaderen die verantwoordelijk zijn voor activiteiten op zondag welke in strijd zijn met dit Goddelijk gebod.

Het zou ons zeer verblijden als wij van u vernemen mochten dat ons schrijven voor u aanleiding is om uw activiteiten voortaan te beperken tot de zes werkdagen welke ons door de Schepper van hemel en aarde gegeven zijn. Daarop kan alleen Zijn zegen rusten.

Mocht u naar aanleiding van dit schrijven nader met ons van gedachten willen wisselen over deze principiële aangelegenheid, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging, hoogachtend,

Hierop werd niet gereageerd.

Directie COOP

t.a.v. de heer Tim Walg,
Westwagenstraat 40
4201 HJ Gorinchem

Rhenen, 1 september 2022

Geachte heer Walg,

Met stijgende verbazing lazen wij uw bijdrage in 'De Stad Gorinchem' over de a.s. koopzondag op 28 augustus. U vertelt daarin uw onvoorwaardelijk voorstander zijn van opening winkels op zondag. Uw personeel is daar voorstander van en het koopgrage publiek juicht e.e.a. van harte toe.

Een aspect wat geheel buiten beeld blijft en waarvoor wij ons reeds vanaf de oprichting van onze vereniging inzetten is de eerbied en rust op de zondag welke ons volgens Gods Woord (de Bijbel) geboden wordt. Wij proberen steeds een waarschuwend geluid uit te doen gaan tegen de verregaande ontheiliging van Gods dag. Het is immers niet onze dag maar de dag des Heeren, de Schepper van hemel en aarde. Hijzelf toch spreekt: 'Gedenk den

sabbatdag dat gij dien heiligt'. Naar onze vaste overtuiging is in het onderhouden van Gods geboden heil gelegen. Het is in alle tekort onzerzijds dat wij dit waarschuwend geluid mogen doen uitgaan, mocht het zijn uit eerbied voor Gods instelling en met respect voor onze naaste waarom wij ook u dit schrijven doen toekomen.

Het zou ons zeer verblijden als wij van u mochten vernemen dat ons schrijven voor u aanleiding is de zondagen voortaan te eerbiedigen en ze die invulling te geven waarvoor ze ons zijn gegeven.

Mocht u er behoefte aan hebben met ons over dit belangrijke onderwerp nader van gedachten te wisselen, dan zijn wij daar graag toe bereid.

Inmiddels tekenen wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Geen reactie.

Directie M.J. van Riel B.V.

Zevenheuvelenweg 23
5048 AN Tilburg

Rhenen, 6 september 2022

Geachte directie,

Eén van onze leden attendeerde ons op uw 'Open dag', te houden op zondag 25 september a.s. Omdat u juist de zondag voor dit gebeuren uitkiest is voor ons reden u te schrijven.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Evenals voor ons, geldt ook voor u het Goddelijk gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'.

Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van respect voor onze naaste.

Het is uit dit oogpunt dat wij u dringend verzoeken de zondag te eerbiedigen en alle niet noodzakelijke arbeid te vermijden. U hebt een uniek bedrijf en weinigen van onze leden die het bedrijf niet kennen. Temeer een reden van droefheid in onze achterban als ze dit moesten vernemen.

Wij achten het onze plicht u ernstig te waarschuwen tegen deze vorm van ont-heiliging van de zondag in de hoop dat u onze liefdevolle vermaning ter harte wilt nemen, zeker als u bedenkt dat u evenals wij allen rekenschap moet geven ook voor wat de wijze betreft waarop de dag des Heeren is doorgebracht.

Zou u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wis-selen over deze principiële aangelegenheid, dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging, hoogachtend,

Geen antwoord.

Directie Wehkamp

Burg. Roelenweg 13
8021 EV Zwolle

Rhenen, 20 september 2022

Geachte directie,

Deze week werden wij geïnformeerd door leden van onze vereniging over uw slogan 'Psst. ... We bezorgen nu ook op zondag'

De betreffende mensen zullen persoonlijk wellicht ook een klacht ingediend hebben maar dat neemt niet weg dat wij als vereniging daar eveneens onze zorg over willen kenbaar maken.

Wij benaderen reeds vanaf de oprichting van onze vereniging (1954) diverse bedrijven en instanties welke op zondag arbeid verrichten. Helaas is dat aantal enorm toegenomen, er heeft binnen onze samenleving een grote verschuiving plaats gevonden.

Wat echter niet veranderd is Gods heilig Woord en Wet en wij roepen overheid en onderdaan op zich toch te houden aan deze heilzame geboden: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'. Alleen in het onderhouden daarvan is zegen en welvaart te verwachten.

Er zijn (gelukkig) best nog heel wat mensen die niet willen dat er op zondag post bezorgd wordt; zij zullen uw actie dan ook niet waarderen, integendeel. Maar afgezien van commerciële en sociale aspecten benadrukken wij vanuit onze doelstelling de principiële.

Wij hopen van harte dat u uw beleid dusdanig zult inrichten dat toch de zondag geëerbiedigd blijft. Mocht u over deze principiële aangelegenheid nader met ons van gedachten willen wisselen dan zijn wij daar steeds toe bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop werd niet gereageerd.

Directie Spielboerderij 'Boerbart'

Schoterweg 26

8462 TD Rotstergaast

Rhenen, 19 oktober 2022

Geachte directie,

In een door ons ontvangen folder lezen wij dat uw gelegenheid ook op zondag geopend is. Reden voor ons u te schrijven.

Onze vereniging heeft als doel aandacht te vragen voor de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Een kinderboerderij zal ongetwijfeld bij velen de aandacht trekken.

Kalender 2023

kalender

2023

januari

Wk	1	2	3	4	5
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	31
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

februari

Wk	5	6	7	8	9
Zo	5	12	19	26	
Ma	6	13	20	27	
Di	7	14	21	28	
Wo	1	8	15	22	
Do	2	9	16	23	
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	

maart

Wk	9	10	11	12	13
Zo	5	12	19	26	
Ma	6	13	20	27	
Di	7	14	21	28	
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	

april

Wk	13	14	15	16	17	18
Zo	2	9	16	23	30	
Ma	3	10	17	24		
Di	4	11	18	25		
Wo	5	12	19	26		
Do	6	13	20	27		
Vr	7	14	21	28		
Za	1	8	15	22	29	

mei

Wk	18	19	20	21	22
Zo	7	14	21	28	
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	31
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

juni

Wk	22	23	24	25	26
Zo	4	11	18	25	
Ma	5	12	19	26	
Di	6	13	20	27	
Wo	7	14	21	28	
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	

juli

Wk	26	27	28	29	30	31
Zo	2	9	16	23	30	
Ma	3	10	17	24	31	
Di	4	11	18	25		
Wo	5	12	19	26		
Do	6	13	20	27		
Vr	7	14	21	28		
Za	1	8	15	22	29	

augustus

Wk	31	32	33	34	35
Zo	6	13	20	27	
Ma	7	14	21	28	
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	31
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

september

Wk	35	36	37	38	39
Zo	3	10	17	24	
Ma	4	11	18	25	
Di	5	12	19	26	
Wo	6	13	20	27	
Do	7	14	21	28	
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30

oktober

Wk	40	41	42	43	44
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	31
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

november

Wk	44	45	46	47	48
Zo	5	12	19	26	
Ma	6	13	20	27	
Di	7	14	21	28	
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	

december

Wk	48	49	50	51	52	1
Zo	3	10	17	24	31	
Ma	4	11	18	25	26	
Di	5	12	19	26		
Wo	6	13	20	27		
Do	7	14	21	28		
Vr	1	8	15	22	29	
Za	2	9	16	23	30	

kalender

2024

januari

Wk	1	2	3	4	5
Zo		7	14	21	28
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	31
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

februari

Wk	5	6	7	8	9
Zo		4	11	18	25
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	
Za	3	10	17	24	

maart

Wk	9	10	11	12	13	14
Zo		3	10	17	24	31
Ma		4	11	18	25	
Di		5	12	19	26	
Wo		6	13	20	27	
Do		7	14	21	28	
Vr	1	8	15	22	29	
Za	2	9	16	23	30	

april

Wk	14	15	16	17	18
Zo		7	14	21	28
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

mei

Wk	18	19	20	21	22
Zo		5	12	19	26
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	

juni

Wk	22	23	24	25	26	27
Zo		2	9	16	23	30
Ma		3	10	17	24	
Di		4	11	18	25	
Wo		5	12	19	26	
Do		6	13	20	27	
Vr		7	14	21	28	
Za	1	8	15	22	29	

juli

Wk	27	28	29	30	31
Zo		7	14	21	28
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	31
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

augustus

Wk	31	32	33	34	35
Zo		4	11	18	25
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	31

september

Wk	36	37	38	39	40
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

oktober

Wk	40	41	42	43	44
Zo		6	13	20	27
Ma		7	14	21	28
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	31
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

november

Wk	44	45	46	47	48
Zo		3	10	17	24
Ma		4	11	18	25
Di		5	12	19	26
Wo		6	13	20	27
Do		7	14	21	28
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30

december

Wk	49	50	51	52	1
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	31
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

Kalender 2024

Uw wijze van bedrijfsvoering heeft onze volle instemming. Laat dat duidelijk zijn. U hebt een prachtig bedrijf. Ook leden van onze vereniging zullen uw speelboerderij bezoeken. U zult begrijpen dat het ons te meer een reden van droefheid is dat 'Boerbart' ook op Gods heilige dag geopend is.

Evenals voor ons geldt ook voor u het Goddelijk gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van respect voor onze naaste. Het is uit dit oogpunt dat wij u dringend verzoeken uw kinderboerderij op zondag gesloten te houden.

Zou u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wisselen over dit principiële onderwerp, dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Geen antwoord.

Verlag jaarvergadering 14 mei 2022

Geachte aanwezigen,

Wij zouden deze jaarvergadering willen beginnen met het zingen van Psalm 84 en daarvan de verzen 1 en 5.

Vervolgens lezen wij uit Gods Woord dezelfde psalm.

Hierna gaat de (waarnemend) voorzitter, de heer Van der Sluis, voor in gebed.

Vrienden, namens het bestuur mogen wij u allen hartelijk welkom heten op deze jaarvergadering.

Onze voorzitter, de heer Vogelaar, kan i.v.m. ziekte vandaag niet aanwezig zijn. Vandaar dat uw oud-voorzitter de vergadering leidt. Met kennisgeving zijn afwezig: de heren L.P.J. Krijgsman, A. Compagner en Pool.

Het is geweest op zaterdag 29 februari 2020 dat wij in dit verband mochten samenkomen. Dat was heel kort voor het uitbreken van de Corona-epidemie. Vanaf dat moment werd alles anders. Ook deze vergadering wordt gehouden op een later tijdstip dan voorheen.

In dit verband mogen wij wel opmerken

dat het de goedertierenheden des Heeren zijn dat wij nog mogen verkeren in het heden der genade.

En dan denken wij ook aan de zovelen die ons door de dood zijn ontvallen. Wij noemen op onze vergaderingen steeds de namen van de overleden predikanten die lid waren van onze vereniging.

Dit waren:

In het jaar 2020: Ds. M. Mondria

In het jaar 2021: Ds. L.H. Oosten, ds. B.A. Dubbeldam, ds. B. Aalders, ds. J. Mijnders, dr. W. Balke en ds. A.A. Floor.

Hoewel het begin dit jaar was willen wij toch ds. G. Mouw noemen. Verschillende malen heeft ook deze knecht des Heeren op jaarvergaderingen en streekbijeenkomsten voor ons gesproken.

Toen wij Psalm 84 lazen dachten wij nog aan een avond in Hardinxveld-Giessendam. Toen wij daar in de consistorie zaten werd op zeer plechtige wijze (gebeurde dit maar meer!) deze psalm gespeeld. Dit ontlokte de opmerking: Wij hebben al kerk voordat de dienst begint. En dat tekende deze dominee in zijn diepe ernst en eenvoud.

In de vergadering van 23 februari 2019 werd de heer Hartman uit Leerbroek in het bestuur gekozen. Hij maakte maar heel kort deel uit van het bestuur want

op 23 maart 2020 overleed hij. In die korte tijd hebben wij hem leren kennen als iemand die op principiële wijze zijn inbreng binnen ons bestuur had. Zo zijn er ook vele anderen, die wij niet allen bij name kunnen noemen, ons voorgedaan in de weg van alle vlees. De Heere moge de nagelaten betrekkingen van hen en anderen gedenken in Zijn gunst.

Er gingen in het afgelopen verenigingsjaar opnieuw brieven uit en daarnaast werden gesprekken gevoerd met verschillende overheidsinstanties, plaatselijk en landelijk. Steeds weer moeten we constateren dat het begrip voor het onderhouden van Gods dag in Nederland hoe langer hoe meer afneemt.

Tegen deze achtergrond wordt het gedicht 'Vliedt' steeds actueler. Dit luidt als volgt:

Vliedt.

Donk're dagen staan te komen
Voor Europa, voor ons land
Ja, wij voelen en ervaren
Reeds des Heeren slaande hand.

Ja, hoe hebben Gods profeten
Onder 't Oude Testament
Jeremia en ook d'anderen
Deze tijden klaar gekend.

Dikwijls zijn wij reeds gewaarschuwd
Was het niet een Van der Groe

Die ons deze tijd voorzeide?
Riep hij ons niet luide toe?

Want zij zijn het die ons wezen
Op het naad'rend ongeluk,
Op de tijd van onze dagen,
Met z'n donkerheid en druk.

Babel moge zich verheffen
Bélsazar in feestgenot,
Met des Heeren vaten spotten,
Die het al regeert is God.

Denkt aan 't woord, gebracht aan Baruch
Zoekt de grote dingen niet
Tracht uw kostb're ziel te redden
Ziet, hoe d' avond neigt en: VLIEDT!

Wat is er een tijd geweest dat de dag des
Heeren hoog geacht werd.

Wij kunnen hierover ondermeer in "De kleine Catechismus van Westminster" veel vragen en de antwoorden daarop lezen.

Eén willen we er noemen: Er staat ook een vraag in over de zedelijke plicht om de sabbat te heiligen.

Het antwoord daarop luidt als volgt: Dat, als Adam in de staat der rechtheid een sabbat nodig had voor de meer onmiddellijke en plechtige dienst Gods, wij, die zondige schepselen zijn en zo bezet met aardse beslommeringen, des te meer zulk een dag nodig hebben.

Enkele opmerkingen over de voorgelezen psalm.

In de GBS Statenvertaling staat boven deze psalm: de profeet geeft zijns harten droefenis te kennen, omdat hij bij de vergadering der gelovigen niet mocht wezen, verklarende de gelukzaligheid dergenen wien zulks mocht gebeuren; wensende en biddende daar wederom te mogen verschijnen.

Davids naam wordt in het opschrift van deze psalm niet genoemd. Er is toch reden om aan te nemen dat hij wel de schrijver is geweest. Ook omdat het zo overeenkomt met psalm 63, waar zijn naam wel vermeld wordt.

Verondersteld wordt dat deze psalm 84 ontstaan is toen David in verband met de opstand van Absalom zijn stad moest verlaten. Bij deze koning was er het verlangen in zijn hart om weer tot Gods inzettingen te naderen.

Maar al waren wij nu, en David toen, daarvan verstoken, wij zijn daarom nog niet buitengesloten van de zaligheid, zo wij op God vertrouwen. Indien wij niet naar het huis des Heeren kunnen gaan, dan kunnen wij door het geloof gaan tot den Heere van het huis.

Verder noemt de voorzitter enkele voorbeelden uit het leven van Gods volk o.a. van de schipper van de 'Eben-Haëzer', Jan Geense.

Was het ook niet zo in de afgelopen twee jaar? Daar moeten wij toch van zeggen dat er maatregelen werden getroffen waardoor het aantal kerkgangers tot bijna niets werd teruggebracht. Maar bovenal bleef van kracht het ernstige woord: Laat de onderlinge bijeenkomsten niet na. Dan waren er veel redenen tot droefheid. En dan is voor allen de vraag: Hoe hebben wij dit ervaren en ingevuld?

Dan blijft er alleen maar schuld over.

En nu is het weer zo dat we op de dag des Heeren op mogen gaan naar Gods huis. En ervaren wij dat (ik begin bij mijzelf) nog als een groot wonder?

En zo is het in een tijd die zich kenmerkt door een spotten met alles wat te maken heeft met de dag des Heeren, dat wij deze vergadering nog mogen houden.

Met deze woorden wordt de vergadering voor geopend verklaard en de agenda vervolgd.

2. Notulen van de jaarvergadering 2021

In 2021 werd geen jaarvergadering gehouden.

3. Telegram aan Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima (zie pagina 5)

4. Jaarverslag secretaris

Staat vermeld op pagina 44 e.v.

Er werden geen vragen over gesteld.

5. Jaarverslag penningmeester

Zoals gebruikelijk werden de aanwezigen in het bezit gesteld van een verkorte Balans en Verlies- en Winstrekening. (zie pagina 46 e.v.)

6. Verslag van het controleren van de administratie door een accountant

Accountantskantoor Van Ree uit Leersum heeft de boeken gecontroleerd.

De voorzitter leest de akkoordverklaring voor waaruit blijkt dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 2021.

7. Bestuursverkiezing

Aftredend en herkiesbaar de heer

L. Vogelaar.

Tegenkandidaat de heer L.P.J. Krijgsman.

Voor uitbreiding van het bestuur: de heer P.J. Mourits uit Oud-Beijerland en de heer C. Valk te Rhenen.

Pauze

8. Uitslag bestuursverkiezing

Herkozen: de heer L. Vogelaar.

Gekozen: de heer P.J. Mourits.

Beiden hebben hun benoeming aanvaard.

9. Rondvraag

Er worden geen vragen gesteld.

Samenvatting slotwoord Jaarlijkse Ledenvergadering

(Onderstaande tekst is een samenvatting op basis van gemaakte aantekeningen. Het is niet de complete tekst).

Ds. P. de Boer, predikant van de Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland te Ochten, sprak een slotwoord over Openbaring 1:9-11a. De predikant schetste hoe Johannes "in de geest op de dag des Heeren" op het strand van het eiland Patmos was en hoe Christus hem daar verscheen.

'Geliefden,
We hebben het over de Openbaring van Johannes, maar het is ten diepste de Openbaring van Jezus Christus. Dat zegt vers 1.

Openbaring geeft een voorwerpelijke openbaring van de dingen die geschieden moeten. Maar er is ook een onderwerpelijke openbaring: de Heere Jezus komt Zichzelf hier te openbaren. Christus komt dat Zijn dienstknechten openbaar te maken. Wat? "De dingen die haast geschieden moeten" (vers 1).

De dingen die haast geschieden moeten, staat er. Ja, want de tijd is nabij. Dat zien we om ons heen. De Heere haalt Zijn huisraad thuis.'

Aan de hand hiervan verhaalde ds. De Boer enkele dingen, naar aanleiding van het bijwonen van een begrafenis van één van Gods kinderen.

'Er is niet zoveel tijd meer. Of heeft u nog tijd genoeg? Als God ons grijpt, heb ik geen tijd meer. Dan wordt er een haasten en spoeden geboren. Dan kunnen we de dood niet meer ver van ons zetten.'

Ds. De Boer verwees daarop naar de gelijkenis van het grote avondmaal. 'Toen de uitnodiging uitging voor het grote avondmaal kwamen velen zich te verontschuldigen. De Heere noodde armen, verminkten, kreupelen, blinden. Als de Heere komt worden we arm gemaakt. Onze kreupelheid, verminktheid inlevende. (...)

En dan staat er: '... en nog is er plaats.' Er is nog plaats. Dat geldt voor u en voor mij, zullen wij die plaatsen ook innemen?

Ik wil in dit uur met name stilstaan bij Openbaring 1:9-11a.

9 Ik, Johannes, die ook uw broeder ben, en medegenoot in de verdrukking, en in het Koninkrijk, en in de lijdzaamheid van Jezus Christus, was op het eiland, genaamd Patmos, om het Woord Gods, en om de getuigenis van Jezus Christus.

10 En ik was in den geest op den dag des Heeren; en ik hoorde achter mij een grote stem, als van een bazuin,

11a Zeggende: Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste;

De Heere verscheen Johannes op Patmos, maar daar was een weg aan voorafgegaan. Johannes is getrokken. Hij heeft ingeleefd een adderengebrouwsel te zijn. Hij kon geen vruchten meer voortbrengen, slechts stinkende vruchten. Maar hij heeft het ook mogen inleven: God is recht in al Zijn weg en werk. Hij heeft zijn verdorvenheid leren kennen en is schuldenaar geworden. Zo gaat het met al Zijn volk.

Maar toen is ook dat wonder geschied. Toen is ook tegen Johannes gezegd: 'Zie het Lam Gods.'

En daarna heeft Hij de Heere mogen volgen toen Die hem riep. Wat heeft Johannes van Hem mogen zien? Alles, Zijn gepastheid, Zijn algenoegzaamheid. Hij heeft mét Thomas getwijfeld. Het is bij Johannes als bij de Emmaüsgangers geweest die op de eerste dag der week op de weg gingen: Op de eerste dag der week. Zij zeiden tegen elkaar: 'Wij hoopten dat Hij Degenen was die Israël verlossen zou.'

Hij is Johannes op de eerste dag der week ook verschenen: 'En de Heere stond in het midden toen de deuren gesloten waren.'

En de Heere heeft ook tegen Johannes gezegd: 'Ik ga heen om u plaats te bereiden.'

Nu is het 65 jaar later. Johannes was voorganger in Efeze mogen worden. Er werden er velen getrokken onder de prediking van Johannes. Johannes heeft geleden. De ongewijde geschiedenis vertelt dat hij in een vat kokende olie is gestopt, maar hij kwam er ongedeerd uit. De Heere bewaarde hem.

Waar de Heere Zijn kerk bouwt, komt alles in opstand. Ook in Efeze. Johannes is verbannen naar Patmos, waar misdadigers naar verbannen werden. De duivel dacht toen: Ik heb het gewonnen, maar de Heere regeert.

De Heere regeert ook nu, bestuur van de Zondagsrust. De oprichter van de vereniging ds. J. van Prooijen zei het destijds al: 'Het is jammer dat er zo'n vereniging *moet* zijn, maar het is nog groot dat de vereniging er *mag* zijn.' Als God in ons leven komt worden Zijn deugden afgedrukt in het hart. Dan vloeit daar ook liefde tot Zijn Woord, Zijn Wet en tot Gods huis en tot Zijn volk en Zijn dag uit voort.

Waarom was Johannes verbannen? Omdat hij het Woord Gods getrouw predikte, omdat hij Christus predikte als het enige middel ter zaligheid.

In het tekstvers noemt Johannes zich 'uw broeder, en medegenoot in de verdrukking'. Johannes wist wat verdrukking was.

Er staat: 'In de lijdzaamheid van Jezus Christus.' De Heere heeft gezegd: 'Hoe zal Ik ze onder de kinderen zetten?' Christus heeft die gerechtigheid aangebracht. Waar die toegepast wordt, worden Zijn kinderen weer teruggebracht in de gemeenschap met God.

Medegenoot in de verdrukking, verstrooiing. Johannes mocht daarin zien op de Overste Leidsman.

'Ik was in den geest op den dag des Heeren.' Wat zal dat een groot wonder geweest zijn. Op de dag des Heeren in de geest. Op de eerste dag der week. Die eerste dag is Christus opgestaan. Op de eerste dag schiep God de hemel en de aarde. Die dag heeft God geheiligd. De eerste christenen hebben die dag mogen heiligen. Ja, de dag des Heeren is door de Heere ingesteld.

'Hij was in de geest op de dag des Heeren', is dat geen wonder? Er was leven aan zijn ziel. Het is de Geest Die levend maakt. Is er een volk hier aanwezig bij wie de Heere op de dag des Heeren is overgekomen? Hoe is het nu? Is het nu stil? Dan wordt het: 'Och, wierd ik derwaarts weer geleid.'

Geliefden, hoe wordt de dag des Heeren door ons doorgebracht? In overdenking, in de afzondering? Gods lieve dag wordt meer en meer ontheiligd. Smart dat ons

nog? Maar laten wij bij onszelf blijven. Als we met alles in de schuld mogen komen, is het: Ik doe niet anders dan de mensen om mij heen.

Maar als er een levendige begeerte mag komen, dan wordt het gebed voor de zondag: Heere, mag er nog een woordje vallen? Daar komt strijd op af. Ja, ook dat.

Dan lezen wij: 'Maar ik hoorde een grote stem als van een bazuin.' Onverwachts kwam de Heere Zelf. Hij zegt: 'Ik ben de Alpha en de Omega, de Eerste en de Laatste.' Is dat al eens gebeurd in het leven, dat de Heere u opzocht en zo tot u sprak? Dan brengt Hij alles mee.

Waar komt het op aan? Dat er een waar Goddelijk begin is. Waar het werk des Heeren waar is, komt het op de schuddingen aan. De Heere zegt: Ik was de Eerste in uw leven, Johannes. Toen je daar heenging naar het verderf, toen was Ik het Die u gegrepen heb, Johannes. Zo is de Heere elke keer weer de eerste in het leven van Zijn volk.

Het kan zijn, dat u moet zeggen: De Heere heeft mij vergeten en mij verlaten. Maar, weet, de Heere komt altijd terug op Zijn werk.

Wat heeft Johannes daar een zondag mogen hebben!

Tot slot, de Heere is de Eerste, maar Hij zegt ook: Ik ben de Voortzetting. Maar ook: Ik ben de Laatste. Hij Die in u een goed werk begonnen is, zal het ook voleindigen. Dan zal Hij Zijn kinderen bij de hand nemen en bij de hand houden. En dan zal de eeuwige rust beginnen, de eeuwige dag des Heeren. Dan zullen ze Hem eeuwig zien in Zijn schoonheid. Dan zijn er geen dagen van afzwerven meer.'

Hierna sprak ds. De Boer nog enkele waarschuwendende, vermanende woorden tot de aanwezigen. Na het zingen van Psalm 118:12 sloot ds. De Boer de bijeenkomst met gebed.

Daarna dankte de voorzitter ds. De Boer voor het gesproken woord en wenste iedereen wel thuis.

Jaarverslag van de secretaris over 2021

Geacht bestuur, geachte leden en belangstellenden,

Als we ons gereed maken om verslag uit te brengen over het afgelopen jaar dan moeten we erkennen dat er weinig veranderd is in de situatie zoals verwoord in het jaarverslag over 2020. U hebt ervan kunnen lezen in mijn jaarverslag zoals opgenomen in het u kort geleden toegestuurde jaarverslag. Er waren weinig activiteiten; er moest veel afgezegd worden; er kon veel geen doorgang vinden. Wel zijn er besprekingen gevoerd met de SGP, de RMU, Colleges van B & W, etc. in verband met de uitbreiding van onze activiteiten. Het werk blijft nog steeds hoognodig, de weerklank is gering, vaak heel teleurstellend. U vindt er iets van terug in het u toegezonden jaarverslag.

Er kon vanwege de maatregelen in 2021 geen ledenvergadering gehouden worden; gelukkig nu weer wel, al is het op een later tijdstip dan we gewoon waren. De vacature binnen het bestuur in verband met het overlijden van de heer J. Hartman in 2020 is zodoende nog steeds niet vervuld. Hopelijk komt daar nu verandering in.

Als ik toch iets wil vermelden van de werkzaamheden over het achterliggen-

de jaar dan wil ik u de volgende zaken noemen:

Het aantal leden neemt langzaam af; niet ernstig, wel tekenend. Op 31 december 2021 waren het er **26.383**. Niettegenstaande er 586 nieuwe leden werden ingeschreven, per saldo een daling ten opzichte van vorig jaar van ongeveer 600. Ook moet het onze aandacht hebben dat er meer dan 400 leden overleden zijn, velen ten gevolge van de corona. De Heere mocht de achtergeblevenen willen gedenken. Een kleine 400 leden werd uitgeboekt wegens het langdurig niet betalen van de contributie. We zijn veel dank verschuldigd aan onze vertegenwoordigers (waarvan sommigen zeer actief zijn) die helpen bij de ledenwerving. Zij worden er steeds mee geconfronteerd dat de jongere generatie er moeilijk bij te krijgen is. Mogelijk zien zij het belang van het werk van de vereniging niet meer in. Of zou het zijn dat de zondagsheiliging niet meer bij hen weegt?

De verschijning van de Nieuwsbrief mocht weer tweemaal plaatsvinden. Het in 2020 uitgebrachte Magazine mocht eveneens weer in een groot aantal plaatsen huis aan huis verspreid worden. De oplage was dit keer 390.000

exemplaren en als plaatsen noemen we Almelo, Apeldoorn, Deventer, Ede, Emmeloord, Enschede, Heerenveen, Hengelo, Hoogeveen, Kampen, Zutphen en Zwolle. De reacties waren gering maar heel divers. Zoals u bekend kan zijn is de opzet met name in deze overwegend seculiere omgeving het belang van de zondagsrust en zondagsheiliging onder de aandacht te brengen van hen die er wellicht nog nooit van gehoord hadden. De Heere mocht ook die pogingen tot zegen stellen.

Er werden in het afgelopen jaar slechts twee streekbijeenkomsten gehouden te weten in Krimpen a.d. IJssel, waar Ds. A. Kort voorging en te Elspeet waar het bestuur zelf de opening en de inleiding verzorgde. Ds. D. Heemskerk sprak een slotwoord. Door de coronamaatregelen (we noemden het reeds) moesten er veel activiteiten uitgesteld of afgelast worden. Wij hopen dat er in de loop van het nieuwe jaar 2022 gelegenheid zal zijn een en ander weer te realiseren.

In oktober mocht er nog wel (zij het onder beperkende omstandigheden) een vertegenwoordigersdag gehouden worden te Hardinxveld-Giessendam. De heer dr. L.D. v. Klinken hield in het middagge-deelte een referaat, getiteld 'De Christelijke Afgescheiden Gereformeerde Kerken en de zondagsrust'. U vindt de lezing in ons jaarverslag 2021 afgedrukt op pagina

35 en volgende. Het aantal vertegenwoordigers blijft goed op peil, al zouden er nog in veel regio's aangesteld kunnen worden. Graag uw aandacht hiervoor; op ons kantoor in Rhenen kan men u alle informatie daarover verstrekken.

Wat de bezetting op kantoor betreft zijn er over het afgelopen jaar geen veranderingen te melden.

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar slechts vijfmaal. Het dagelijks bestuur, voor zover niet gehinderd door de coronamaatregelen, komt tussen de bestuursvergaderingen in, regelmatig bijeen.

Hiermede zijn wij gekomen aan het eind van ons jaarverslag. Zoals ik al zei is er niet heel veel te melden over het achterliggend jaar 2021. Momenteel is er de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Hoe wordt Gods Woord bewaarheid dat sinds de val in het paradijs de vrede van de aarde weg is 'en ze hebben de weg des vredes niet gekend'. De Heere mocht de machtigen der aarde en ons tezamen de ware wijsheid leren door de grote Vrededorst, van Wie geschreven staat: 'Ziet, een Koning zal regeren in gerechtigheid'.

Ik dank u.

D. Exalto

Financieel jaarverslag 2021

Door het bestuur werd een meerjarenbegroting opgesteld. Volgens deze begroting werd voor het afgelopen jaar 2021 een negatief exploitatieresultaat verwacht van € 120.000. Dit negatief resultaat werd voornamelijk veroorzaakt door de uitgaven aan het vormgeven van een juridisch kenniscentrum van € 40.000 en het uitgeven van een magazine € 80.000. Dit zijn uitgaven die beogen het belang van de zondagsrust en zondagsheiliging bij een breder publiek bekendheid te geven. Het werkelijke resultaat over het boekjaar 2021 gaf een negatief exploitatieresultaat van slechts € 10.033.

Belangrijke verschillen t.o.v. de begroting hierbij waren:

Bij de ontvangsten: hogere overbetalingen van leden, en als voornaamste de ontvangst van legaten tot een bedrag van € 43.000. Totaal een bedrag € 49.000. Ondanks dat wij een magazine konden uitgeven, kwamen de uitgaven € 61.000 lager uit dan verwacht o.a. doordat er minder activiteiten zoals beursbezoek hadden plaatsgevonden en de opzet van het juridisch kenniscentrum € 23.000 lager was.

Ook ten opzichte van het jaar 2020 waren bij de baten de belangrijkste verschillen

de hogere overbetalingen (giften) en ontvangst legaten, afgerond € 57.000 en bleven de lasten met € 13.000 onder de kosten van 2020.

Het eigen vermogen van de vereniging is daarom ook per 31 december 2021 van € 530.342 gering lager dan de stand per 31 december 2020 van € 540.375.

Met de beschikking over dit vermogen, rekening houdend met het aan te houden garantievermogen, is het mogelijk de werkzaamheden van de vereniging voort te blijven zetten. Daar zijn wij dankbaar voor. Ook is het bestuur de leden zeer erkentelijk voor de ruimhartige overbetalingen.

In het verslagjaar zijn de voorbereidingen getroffen om te komen tot de uitgave van het boekje "Het smidsgezin". Dit is nu verschenen en tegen betaling van € 4,50 excl. portokosten te verkrijgen. Als bestuur trachten wij onder ons volk het belang van de zondagsrust en zondagsheiliging naar voren te brengen, maar is het ook zeker niet van belang onder ons eigen volksdeel? In dit boekje leest u hoe deze smid nog met zijn gezin de zondag mocht doorbrengen. Hoe lief is ons nog de dag des Heeren? Vinden wij het nog erg om producten te kopen bij

winkels die 's zondags open zijn? Hoe staat het met onze huisgodsdienst? Ook voor ons geldt zeker de waarschuwing uit Mattheus 24 vers 37 t/m 39. "En gelijk de dagen van Noach..."

Zijn wij anders dan het volk Israël dat toch telkens de Heere verliet? Moet er bij ons ook niet van een algehele wederkeer sprake zijn? Leven wij niet onder de laaghangende oordelen over ons land en de gehele wereld. Verlangen wij naar de wederkomst des Heeren? Zijn wij dan ook bereid?

Wij zijn dankbaar voor uw financiële steun om dit werk te mogen blijven doen maar hebben ook wij niet nodig uw gebed? Is er nog gebed voor onze naasten? Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: "Vrees God en houd Zijn geboden, want dit *betaamt* allen mensen"

A.G. Rietveld

Het is voor u wellicht van belang te weten dat de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging erkend is als algemeen nut beogende instelling (ANBI). Dit betekent dat giften aan de vereniging fiscaal aftrekbaar zijn.

Bij ontvangst van schenkingen en legaten is de vereniging met deze erkenning geen schenkingsrecht verschuldigd.

Het RSIN/fiscaalnummer van de vereniging is 4629875.

Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging

Resultatenrekening over het jaar 2021 (in €)

<i>baten</i>	31-12-2021	31-12-2020
Contributies	€ 19.070	€ 20.090
Giften	€ 279.633	€ 270.574
Giften boekje	€ 75	€ 93
Bijdragen kerken en verenigingen	€ 12.706	€ 12.512
Collecten	€ 2.019	€ 75
Legaten	€ 56.136	€ 11.158
Verkoop boekje	€ 1.552	€ 1.206
Intrest	€ 4.747	€ 3.265
Ontvangsten	€ 375.938	€ 318.973
<i>lasten</i>		
Uitgaven doelstelling (o.a. drukwerk, adv.)	€ 270.316	€ 247.433
Kosten boekje	-	2.049
Huisvestingskosten	€ 3.584	€ 24.694
Algemene kosten (waar- onder bureaunkosten)	€ 28.175	€ 23.883
Organisatiekosten	€ 88.896	€ 101.357
Totaal lasten	€ 385.971	€ 399.416
Resultaat	€ -10.033	€ -80.443

Balans per 31 december 2021 (in €)

	31-12-2021	31-12-2020
activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Gebouwen	€ 28.288	€ 28.288
- Inventaris	€ 0	€ 0
Totaal materiële vaste activa	€ 28.288	€ 28.288
Totaal vaste activa	€ 28.288	€ 28.288
Vlottende activa		
Vorderingen		
- Waarborgsom	€ 4.090	€ 4.090
- Toezegging donateurs	€ 10.000	€ 10.000
- Overlopende activa	€ 3.578	€ 3.039
- Voorraden	€ 8.946	€ 9.847
	€ 26.614	€ 26.976
Liquide middelen	€ 522.810	€ 536.601
Totaal vlottende activa	€ 549.424	€ 563.577
Totaal activa	€ 577.712	€ 591.865
passiva		
Eigen vermogen	€ 530.342	€ 540.375
Voorziening groot onderhoud	€ 0	€ 0
Kortlopende schulden	€ 47.370	€ 51.490
Totaal passiva	€ 577.712	€ 591.865

Verslag vertegenwoordigersdag 29 oktober 2022

De voorzitter de heer Vogelaar, opent de bijeenkomst met het lezen van Hebreëen 4 en gaat voor in gebed.

Hij heet een ieder hartelijk welkom en meldt dat onze administrateur, de heer Kloppenburg, wegens ziekte niet aanwezig kan zijn.

Ik wil eerst iets zeggen over Hebreëen 4 en aansluitend over zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus, vooral wat Justus Vermeer erover zegt. En dan speciaal over het gelezen schriftgedeelte, "want er blijft dan een rust over voor het volk Gods". Vers 9. Die rust in Kanaän is een type, een voorbeeld van die hemelse rust. En die blijft over voor degenen die geloven. Want hier worden twee wegen zo duidelijk geleerd en tweërlei uiteinden. Het is die rust in Kanaän, dat is een type van de rust in het hemels Kanaän, dat weten we allen wel. Voor degenen die *geloofden*. En dan staat er: Want God heeft Zelf van Zijn werken gerust op de zevende dag. Hij heeft deze dag aangevozen tot rustdag. En op deze dag wil Hij ook Zijn zegen gebieden. Deze dag heeft Hij geheiligd en gezegend. Een onuitsprekelijk voorrecht dat ook na de val een dag van rust ons gelaten is. Ook na de val blijft dat gebod gehandhaafd

en ook met de vervulling van alle schaduwen en ceremoniën die heen wezen naar die grote Rustaanbrenger, naar die grote Silo, de Heere Jezus Christus, is dit gebod nog steeds gehandhaafd. Denk ook maar aan de uitspraak van de Synode van Dordrecht. Het 4e gebod heeft groten-deels een zedelijk, moreel karakter. En is eeuwig blijvend. Eén van de geboden die door Gods hand gegrift is op stenen tafelen. Hoe zouden we toch de euvele moed hebben om zomaar één van die eeuwig durende, universele, dat is algemeen geldende geboden, te schrappen. Dat ze algemeen geldend zijn mag je ook wel eens zeggen als je inspreekt bij de gemeenteraad. Ja, dat geldt toch echt voor iedereen, of je nou gelovig bent of niet. En het is heilzaam ook voor iedereen. En de geschiedenis heeft dat overduidelijk aangetoond. Dat gebod is gelukkig gehandhaafd, maar het is wel zo dat Gods kinderen en wij allen dat zouden moeten nakomen. Niet alleen een uitwendige rust en heiliging maar een inwendige, geestelijke. Dat kan alleen door genade. We zouden ons moeten richten op die beloofde Verlosser, die Silo, waar ik net al van sprak, die Hersteller van alle dingen. Want Die zal alleen de ware rust kunnen geven. En alleen door het geloof vinden we dan ook rust in deze Silo, de Rustaan-

brenger. De Heere Jezus zegt het: "Neemt Mijn juk op u en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart. En gij zult rust vinden voor uw zielen. Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal u rust geven". En ook "rust een weinig" in de woestijn van het leven. Niet alleen met het Avondmaal maar het kan ook op andere zondagen. Dat Hij zegt: "Rust een weinig". Er is een plaats bij Mij afgezonderd van het gewoel van de wereld. En zo nog eens een ogenblik te mogen rusten, ja dan is het een rusten in God. Want dat alleen is de ware rust. En daar wijst alles steeds weer heen. Dat wij die dag uitwendig proberen te onderhouden en dat we daarvoor ijveren is goed. Dat moeten we ook allen doen, maar dat is ook niet meer dan een *middel* tot inwendige heiliging. En daar komt het nu net op aan, of wij in ons hart door genade, door geloof die dag mogen heiligen. Justus Vermeer zegt daar zulke mooie dingen over. Eerst nog wat meer over dit Schriftgedeelte. Er zijn natuurlijk zoveel dingen over te zeggen.

Hij heeft in zes dagen de wereld en al wat er op is en er in en er onder gemaakt en geschapen. En Hij rustte ten zevenden dage en verblijdde Zich in Zijn werken. Hij hield op met scheppen maar Hij bleef onderhouden. Natuurlijk bleef Hij werken, Hij wordt nooit moede, Hij wordt nooit mat. Dus dat was het niet. Maar Hij verblijdde Zich in Zijn werken. En zo

mocht Christus ook na een zware, onuitsprekelijk zware arbeid rusten. Want Hij heeft het uitgeroepen: 'Het is volbracht'. Voor al de Zijnen. Zo heeft Hij een eeuwige rust aangebracht. Een rust die hier in dit leven reeds mag beginnen. Bij ogenblikken mag het zijn: Rust mijn ziel, uw God is Koning. O, Hij regeert. Ik zou het iedereen wel toe willen roepen. Hij regeert en is het zo waardig om gevreesd, gediend en geëerd te worden. Ook al was er geen hemel tot beloning en geen hel tot straf, het moet gaan om Hemzelf. Om Zijn zalige gemeenschap. Dat is rusten en die Eerstelingen die waarborgen, dat waarborgen met een streep eronder, dat ook al de Zijnen, al degenen die van eeuwigheid verkoren en in Christus begrepen zijn, eenmaal in die rust zullen ingaan. Ook al worden ze hier gekweld, ook al krijgen ze geen ogenblik rust zoals in bepaalde landen waar ze opgejaagd en vervolgd worden. Waar ze hun leven geen ogenblik zeker zijn en toch proberen de zondag te houden. 'Ja, ik ben een christen, ik houd de zondag.' Dat was het antwoord, dat die Romeinse christenen gaven als ze werden ondervraagd door de overheid. Ze wisten: het kost me mijn leven. Ik ben een christen en houd de zondag. Ondanks alle verhalen die u tegenwoordig daarover leest, was dat het antwoord. Iedere ware gelovige heeft ook opgehouden van werken, stond hier. Werken van de zonden, in beginsel al is het maar hier ten dele. En wat vallen ze

nog vaak in de zonde. Maar niet omdat hun hart dat begeert. Ze kunnen het niet uithouden in de zonde. Het kan wel lang duren zoals bij een David. Maar ze worden terecht gebracht. Daar zorgt de Heere Zelf voor. Opgehouden van de zonde, opgehouden ook van alle werken van eigen gerechtigheid. Van alle deugden en plichten om daar de zaligheid in te zoeken. Van de werken der wet. Door de wet der wet gestorven. De hardnekkige zondaars heeft Jozua niet in Kanaän kunnen brengen. Ze zijn gestorven in de woestijn. Ze geloofden niet. En zo ook wil de Heere Jezus, die meerdere Jozua, mensen die ongelovig blijven, niet in Zijn rust doen ingaan. En dan blijft een eeuwige onrust. O, wat is dat vreselijk. En nu de vraag voor ons; wat zal ons deel zijn? We mogen ook spreken van de ware rust en niet alleen van die eeuwige onrust. We hebben, schrijft de apostel, geen Hogepriester Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden. Want als het goed is, als de Heere een beginsel van leven in je hart legt, dan zul je toch moeten zeggen: Ja, maar ik ben nog steeds een sabbatschender, zoals Justus Vermeer het zegt. Daar hopen we straks iets van te horen. Een sabbatschender. En hoe zou het dan kunnen dat ik ooit in die rust inga? Dat komt omdat er zo'n medelijdende Hogepriester is. Wat een onuitsprekelijke liefde, dat de Heere zijn eniggeboren Zoon heeft overgegeven. Dat Hij naar de aarde is gekomen. En

dan zegt de geloofsbelijdenis van Nicéa: voor ons mensen. Ja, dat is wat. Dat Hij Zichzelf geofferd heeft voor ons mensen. Nee, ik sta geen algemene verzoening voor. Ik weet dat er een uitverkiezing is. Maar die liefde van God, die mogen we toch ook niet verzwijgen. Die onuitsprekelijke liefde. O, dat die mijn hart en uw hart zou vervullen, zou bezetten. Wat is het toch dat Gij omgezien hebt naar mij, ik die zo'n dode hond ben. Waarom was het op mij gemunt, daar zovelen gaan verloren, die Gij, ja, dat mag je niet meer zeggen, maar, ik zeg het toch, die Gij geen ontferming gunt. Maar dan ligt het wel aan de mens, als hij niet in die rust ingaat, omdat hij hardnekkig en ongelovig gebleven is.

Zondag 38, ik zou er nog iets van proberen te zeggen want dat gaat ook over de rust. De Catechismus zegt het heel positief. Niet van: dit mag niet en dat mag niet. Een hele lijst van geboden en verboden. Nee, heel kort, positief geformuleerd. En dan krijg je het: de Heere door Zijn Heilige Geest, in ons laten werken, opdat wij van onze boze werken rusten, en alzo de eeuwige sabbat in dit leven zouden aanvangen.

Ook de uitspraak van de Synode van Dordrecht is positief geformuleerd. Maar als ik dan lees van Justus Vermeer, dan heeft hij toch ook genoemd, niet alleen wat geboden is, maar ook wat verboden is. En daar willen we toch eens even naar

kijken. Maar niet in de zin van: regeltje op regeltje, enz. Nee, luistert u zelf maar en oordeelt u zelf maar. Hij zegt: voor, op en na de sabbat, zijn bepaalde dingen verboden. Dan haal ik er maar iets uit, dat is leerzaam. En dan moeten we allemaal tot onszelf inkeren.

Verboden is: In zes dagen, zo op te gaan in tijdelijke dingen, dat je helemaal ongeschikt bent voor de zondag, voor hemelse dingen. En dat je de tijd niet uitkoopt. Dat je niet op tijd je werk staakt. Dat je niet voorbereid bent op de sabbat.

Op de sabbat is ook verboden dat we de Heere Jezus en Zijn gerechtigheid en heiligheid niet nodig hebben, om zonder Hem de sabbat in te gaan. Zo alleen zal het maar sabbat kunnen worden. Met Hem de sabbat in te gaan.

En alle indrukkeloosheid en oneerbiedigheid van God in het hart, en ook geen huisgodsdienst te oefenen.

En niet te vergeten, tevreden zijn met het stoffelijk werk. Dus alleen maar de uitwendige rust en heiliging en daarin te rusten.

Na de sabbat, ja, zeker dan ook. Dan is verboden een goddeloze maandag te houden. En dat je probeert alle indrukken van de zondag te diverteren, zegt hij. Dat wil zeggen om daar de indrukken van

weg te nemen, door vermaak, door ontspanningen, door een vrolijke maandag te houden. Onder de toelating van de Heere. Zou dat kunnen? Zeker. Want het is altijd nog zo. Dan bouwt de duivel een kapel, waar de Heere Zijn Kerk bouwt, en gaat oprichten. Het is verboden niet in vreze te wandelen, verstrikt te worden in tijdelijke dingen. Want, zegt hij dan, en dan krijg je het positieve, want des Heeren dag is een geestelijke markt- en koopdag. Zouden we die dan niet moeten gebruiken? Ja, maar in de natuurstaat is het zo – zie hoe onderscheidend hij is, separerend – dat de mens die eeuwige sabbat maar liever aan de Heere en aan anderen, die er wel lust toe hebben, overlaat. Gesteld voor de keus dat hij maar altijd hier met genoeg zou kunnen leven, of eeuwig voor de troon sabbat vieren, dan kiest hij voor het eerste, zegt Justus Vermeer. Hij kiest op *zijn* manier wel de hemel boven de hel. Op zijn manier. Maar, de wereld met al zijn genoeg kiest hij boven alles. Ja, dat is nou in mijn hart en in uw hart te vinden, vreselijk. Wat zijn we toch allemaal sabbatschenders. Op zondag dan moeten we alle tijdelijke dingen uit ons hart, van de tong, van de handen weren. De Heere Jezus kon het sabbatschenden niet verdragen. En dat is waar wij zo koud en ongevoelig over kunnen zijn, zegt Justus Vermeer.

De Heere make Zijn dag recht dierbaar aan onze zielen. Want er is ook een

zegen aan verbonden. Een sabbatszegen. Ik noem daarbij een voorbeeld uit Jesaja 56. Waar de Heere zegt: van de gesnedenen die Mijn Sabbatten houden – dat staat er wel bij – Ik zal hen ook een plaats geven, in Mijn huis en binnen Mijn muren, beter dan der zonen en der dochteren. Een eeuwige naam die niet uitgeroeid zal worden. Wat een zegen is daaraan verbonden. En dan kunnen we tot slot zeggen, wat Justus Vermeer en ook anderen zeggen: Dan blijft er een rust over voor het volk van God. En wat is dat voor een rust? Daar heb ik al wel iets van gezegd. Dat is een rust van eeuwige verlossing. Daar houdt de drijver op. Daar rusten de vermoeiden van kracht. Daar worden alle tranen van de aangezichten afgewist. En daar zal niemand meer zeggen: ik ben ziek. Daar zullen ze allen gezond zijn, daar zullen ze huppelen van zielenvreugd, als zij hun wens verkrijgen. Eeuwige heerlijkheid. Rust van de frisse waterstromen. In de schaduw van de boom des levens. Mogen wij dat allen eenmaal ervaren. Maar dan moet hier in dit leven, de eeuwige sabbat aangevangen worden. Moge de Heere dat werken, in uw en in mijn hart. Dat zij zo.

Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Sluis.

De heer Van der Sluis zegt nog het volgende:

Vrienden van onze vereniging,

Het is een voorrecht dat de heer Vogelaar en ook zijn vrouw hier in ons midden kunnen zijn, en dat hij ook het openingswoord op deze wijze mocht verzorgen. Er zijn enkele zakelijke dingen, die wij bij gelegenheden als deze, altijd naar voren brengen, en in de eerste plaats dat wij stilstaan bij hen die ons door de dood ontvallen zijn. Dat waren sinds de vorige vertegenwoordigersdag van 21 oktober 2021: De heer M. de Bruijn uit Gameren, J. Jelier uit Stad aan Haringvliet, C. Verschoor uit 's Gravendeel, J. Bonhof uit Wapenveld, P. Vermeij uit Nieuwkoop en mevrouw Beldman uit Rijssen. Veelal waren zij aanwezig, in zonderheid de fam. Beldman. De Heere moge de nagelaten betrekkingen sterken in al deze verliezen, en ook nu ligt droefheid en vreugde weer heel dicht bij elkaar. Want verschillenden onder ons mochten een huwelijksjubileum herdenken. In de eerste plaats onze tweede voorzitter, de heer Doorn, mocht 55 jaar getrouwd zijn. Ons bestuurslid: de heer Hartog is 40 jaar getrouwd, de vertegenwoordiger A. de Frel is 60 jaar getrouwd. Ook bestuurslid Van Walsem 50 jaar, en ten slotte onze administrateur: de heer G. Verdoorn, 50 jaar. We wensen al deze families ook in het toekomstige Gods zegen toe in alle dingen. De activi-

teiten zijn ook in het afgelopen jaar weer uitgevoerd op verschillende wijze: door bezoeken te brengen aan gemeenten, spreekbeurten te houden, brieven naar de overheid, er werd ook deel uitgemaakt van de verkoopdagen, en ook nu nog recent van de Familiedagen in Gorkum. Die aanwezigheid heeft tot een aantal nieuwe leden geleid, maar meer nog tot de verkoop van het pas verschenen boekje, wat alle aandacht kreeg. Ook zijn er een tiental nieuwe vertegenwoordigers benoemd, maar hetzelfde aantal is ons ook door bedanken en overlijden ontvallen. Dus dat is wat dat betreft gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar. Het aantal leden per heden is 26.188. Uw opmerking zou kunnen zijn dat er meer geweest zijn en dat is waar. De laatste jaren is het ledenaantal gedaald, en dat is jammer. Veelal was de oorzaak overlijden en ook wel andere redenen waarom sommige bedankten. En nogmaals, daar ligt ook een taak voor ons als vertegenwoordigers om te proberen gezamenlijk dat aantal nog weer wat op te voeren. En nu weten wij wel, het ligt niet aan het aantal, maar de mogelijkheden om ons standpunt naar voren te brengen worden wel vergroot en misschien de resultaten ervan eveneens. Voor het nieuwe boekje, 'Het smidsgezin', dat in een oplage van 2500 exemplaren verscheen is ook op de Familiedagen in Gorkum veel belangstelling geweest. Het is vandaag ook te verkrijgen. De verkoopprijs mag geen reden zijn om het

niet te kopen want die is slechts 4,50 euro per stuk. Er zijn er zelfs al zoveel verkocht dat een herdruk weleens nodig zou kunnen zijn. Ook is de Nieuwsbrief die gaat verschijnen in de maand november, gereed. Daarin worden wij weer op verschillende wijze van allerlei zaken op de hoogte gesteld. Mevrouw Van Vliet is ook in ons midden. Zij vroeg mij om nog even aan te kondigen dat zij een aantal nieuwe boekjes heeft. We hebben op haar tafels gezien, dat er ook kaarten verkrijgbaar zijn voor Kerst en Nieuwjaar. Ook van onze kant willen wij dat hartelijk aanbevelen, want mevrouw Van Vliet heeft evenals vorig jaar toegezegd dat zij de opbrengst daarvan vandaag ten gunste doet komen van onze vereniging. Er zijn weer verschillende brieven uitgegaan. In de eerste plaats is er naar aanleiding van de kabinetsformatie een brief uitgegaan naar alle ministers en staatssecretarissen. Een tweede brief is gegaan naar onze premier, de heer Rutte. En dat was in verband met het feit dat hij van alle voorgaande minister-presidenten de eerste is die zo'n lange periode als minister-president zitting heeft.

Wij hebben hem nu het volgende geschreven: U bent minister-president in een uiterst moeilijke tijd. Een tijd waarin problemen zich opstapelen. Wij willen onze ogen niet sluiten voor de grote moeilijkheden die er in deze tijd zijn waardoor het bijna onmogelijk wordt

een land te regeren. Wij hebben daar zeker begrip voor en leven in woord en gebed steeds mee met allen die over ons gesteld zijn.

Vroeger op school leerden wij drie woorden radeloos, redeloos en reddeloos. De regering was radeloos in 1672. Het volk was redeloos en het land reddeloos. Nu waren wij ca. 6 weken terug bij gelegenheid in het museum 'De gevangendoor' in Den Haag. Daar hadden wij een rondleiding gevraagd en u weet allen uit de geschiedenis, hoewel die in veel gevallen nu op de scholen veronachtzaamd wordt, dat in dat jaar 1672 de gebroeders De Wit werden vermoord. Wij kwamen op die plaats waar dat gebeurd was. Toen zei degene die ons rondleidde: Ja, daar is ook die zinsnede ontstaan van 'radeloos, redeloos en reddeloos' en zei hij: die tijd heeft grote overeenkomsten met de tijd die we nu beleven.

Alles wijst erop dat er een tijd aanbreekt dat bewaarheid gaat worden dat het met ons vaderland niet goed gaat. Voor onszelf kan ik het niet anders onder woorden brengen, want telkens opnieuw bereiken ons zaken waarvan wij zeggen: 'Dit kan nooit goed gaan'. En die eerste tekenen zijn er al heel lang, want in onze eerste uitgaven van onze eerste voorzitter, ds. Van Prooijen, staat bijna hetzelfde. Maar dat neemt niet weg, die tijd komt wel dichterbij.

Ik heb nog een ding waarmee ik zou

willen eindigen en dat is, ik zou het willen noemen een ten slotte:

En dat is iets waarboven staat: Koningin Victoria en de zondagsheiliging.

Het volgende: Een van de ministers van koningin Victoria van Engeland kwam op zaterdagavond laat met stukken naar het paleis. Daar hij wel merkte, dat het een ongelegen uur was, stelde hij voor de volgende morgen terug te zullen komen.

"Morgen is 't zondag, mylord", zei de koningin. "Zeker Majesteit, maar de zaken zijn dringend!" "Komt u dan morgenochtend na de godsdienstoefening terug!"

Zondagmorgen ging de koningin naar de kerk, evenals de minister. Er werd gesproken over de zondagsheiliging. Toen de minister na kerktijd verscheen vroeg de koningin: "Hoe is de preek u bevallen?"

"Bijzonder goed, majesteit." "Ik wil u wel openhartig bekennen", zei de koningin, "dat ik gisteravond de dominee verzocht heb, over deze tekst te preken. Ik hoop, dat zijn woord niet vergeefs is geweest!"

Er werd die zondag niet over staatszaken gesproken. 's Avonds verzocht de koningin de minister 's maandagsmorgens om zeven uur bij haar te komen. Hij meende dat dat te vroeg was, maar zij zei: "Als de zaken zó dringend zijn, kunt u gerust om zeven uur komen!" De minister kwam om zeven uur, maar hij had een les geleerd voor z'n verdere leven.

Dat was toen koningin Victoria.

Ontegenzeggelijk wordt er dan een lijn

gelegd naar ons tegenwoordig koningshuis. En dan kan ik het niet nalaten om eraan toe te voegen dat het verschil toch wel erg groot is.

Als we dan horen hoe koningin Maxima in Amerika de abortuspraktijk verdedigde tegenover een gouverneur van de staat Texas, die dat zelf tegen wil houden, dan is dat wel bijzonder aangrijpend.

Ik weet ook (daar heb ik ook al iets van gezegd) er moet en mag nog voor onze overheid gebeden worden, dat zijn we verplicht. Maar als we op alles zien, dan kan nogmaals niet anders dan bange vrees ons hart vervullen. Om niet negatief te eindigen, laten we daarom maar een versje zingen.

Als naar gewoonte doet de organist het begeleiden op een wijze die wij gewend zijn en die ik overal nog graag zou horen. Maar dat gebeurt hoe langer hoe minder. We zingen Psalm 84: 1 en 3.

Voordat wij de maaltijd gaan gebruiken zou ik onze 2^e voorzitter, de heer Doorn, willen vragen met ons deze morgenvergadering te besluiten met gebed en tevens een zegen te vragen over de maaltijd.

Na de maaltijd las bestuurslid Mourits Exodus 14: 1-15 en eindigde met dankgebed.

Ter opening van de middagvergadering werd gezongen Psalm 84: 6.

In de middagbijeenkomst hield dr. W. Fieret het volgende referaat:

Professor Johannes Hoornbeeck over de heiliging van de dag des Heeren

Hoornbeeck heeft veel nagelaten: meer dan 30 boeken. De meeste daarvan in het Latijn. Vroeger was dat de taal van de geleerden. Iedereen sprak Latijn op de universiteit. Of men nu uit Duitsland of uit Frankrijk kwam, zo konden ze ook de geschriften lezen van Hoornbeeck en hij kon weer de geschriften lezen van anderen. Latijn was de universele taal van de geleerden. Een aantal boeken heeft hij ook in het Nederlands geschreven. Bijvoorbeeld zoals de heer Vogelaar net aangaf: Geestelijke verlatingen. Dat

wordt op dit ogenblik hertaald. Een heel lezenswaardig werk. Dan ziet u dat hij niet alleen een geleerde man, maar ook een godzalige man was. Hij heeft ook geschreven over de sabbat. Wie was Johannes Hoornbeeck?

Omdat hij niet zo bekend is, vroeg ik aan het bestuur of het goed was dat ik met behulp van deze powerpoint presentatie een praatje bij een plaatje mocht houden. Dat was akkoord. Vandaar dat u ook illustraties ziet. Dan kunt u zich beter voorstellen wie Hoornbeeck geweest is en wat hij gedaan heeft. Dit portret van hem zegt ook al iets over hem. Dan kunt u ook zien dat er binnen de Nadere Reformatie grote verscheidenheid was. Lodenstein wilde zich niet laten portretteren. Hoewel hij van hoge afkomst was (een aristocratische familie uit Delft), wilde hij zich toch niet laten portretteren. Hoornbeeck daarentegen heeft dat wel laten doen en dat wel door de meest bekende schilder in die tijd van de Nederlanden, Frans Hals uit Haarlem. Hij had zich kunnen laten portretteren met een zak geld of met een van de boeken die hij zelf geschreven had. Dat deed hij niet. Hij liet zich afbeelden met de Bijbel. De Bijbel was

voor hem richtsnoer. Die was voor hem inhoudsvol. Daar wilde hij naar leven. Daar baseerde hij zich op.

Vanmiddag hopen we stil te staan bij zijn visie op de sabbat. Het Nederlandstalige boekje heeft als titel: *Heiliging van Gods Naam en dag of straffen tegen vloeken en zweren en van de onderhouding van de dag des Heeren, alwaar meteen geantwoord wordt op het boek van Primerose van de sabbat en de andere over die materie*. Dat is geschreven in 1659. Vier jaar eerder, in 1655, had hij al het boekje geschreven: *Des Heeren dags heiliging*, maar daar zullen we straks verder op ingaan.

Vluchtelingen uit Vlaanderen

Hij is niet oud geworden, 48 jaar. Geboren in 1617, overleden in 1666. Hij kwam oorspronkelijk, althans zijn voorgeslacht, uit Horebeke in Vlaanderen. Zijn ouders waren vluchtelingen om het geloof. In hun omgeving was de Reformatie doorgedrongen. Datheen kwam daar ook vandaan, evenals de opsteller van de

Nederlandse geloofsbelijdenis Guido de Bres. Die was afkomstig uit de plaats Valenciennes. De ouders van Hoornbeek moesten vluchten. Met onze woorden zouden we zeggen: ze waren asielzoekers. Ze kwamen in Haarlem. Het gebied waar ze eerder woonden wordt de Geuzenhoek genoemd. Daar woonden nogal veel reformatorische mensen. Daar leefden ze van de textielhandel.

Johannes, zo heette ook zijn vader, een achternaam hadden ze niet. 'Waar komt u dan vandaan?' 'Uit Horebeke.' Later is dat veranderd in Hoornbeek. Op deze manier is die naam ontstaan. Die naam wijst dus naar de plaats, waar de voorouders vandaan gekomen zijn.

Studie in Leiden

Zijn ouders slaagden erin om een goed bestaan op te bouwen. In 1633 werd Johannes ingeschreven als theologiestudent in Leiden. Dat ging natuurlijk heel anders dan nu. Als iemand van Haarlem naar Leiden ging om daar te studeren nam hij gewoon afscheid. Er waren geen mobieltjes, je kon niet bellen en je kon niet appen. Wij kunnen ons dat niet meer indenken.

Hij was daar 2 jaar en toen brak in 1635 de pest uit. In die tijd waren theologen bezig met de Statenvertaling. Die woonden daar toen die zware pest uitbrak. Dat is een van de hevigste uitbraken geweest van die ziekte. De pest in zo'n dichtbevolkte stad: u kunt zich voorstellen dat de gevolgen geweldig groot waren. Eén

op de drie mensen stierf. Professoren en studenten van de universiteit ontvluchtten de stad en vertrokken naar Utrecht. Voetius was daar professor. Johannes Hoornbeeck was een van degenen die de stad verlieten en die samen met medestudenten en professoren naar Utrecht vertrok. Daar zette hij zijn studie voort. Na een jaar was de pest uitgewoed en keerden de professoren en studenten vanuit Utrecht terug naar Leiden.

Keulen en Utrecht

Toen hij afgestudeerd was, kreeg hij een beroep, onder andere van de vluchtelingengemeente in Keulen in Duitsland. Hij nam het beroep aan. Vijf jaar heeft hij daar gestaan. U zou zeggen: 'Wat moet zo'n man daar nu toch gaan doen in Keulen?' Zijn biograaf Stuart vermoedde dat de voorgeschiedenis van Hoornbeeck bij het aannemen van het beroep een rol heeft gespeeld. Hij was zelf uit een vluchtelingenfamilie afkomstig.

Toen hij in Keulen was, gaf hij catechisatie aan een zekere Petrus. Die was samen met zijn ouders uit Maastricht gevlucht. Petrus en zijn ouders kregen de naam van de stad waar ze vandaan kwamen: Maastricht (Petrus van Maastricht). Niet zolang geleden is er een hele serie van geschriften van deze man heruitgegeven. Na vijf jaar keerde hij terug naar de Nederlanden. Waarschijnlijk was zijn bekendheid hem al vooruitgegaan, want hij kreeg een beroep uit een van de grote

zuidelijke steden, namelijk Maastricht. Ook het kleine dorp Graft en de Illustere School in Harderwijk brachten een beroep op hem uit. De Illustere School was de voorloper van en staat op hetzelfde niveau als een universiteit. De Illustere School had echter geen recht om mensen te laten promoveren. Hij kon kiezen, of zijn pastorale arbeid voortzetten of een wetenschappelijke carrière beginnen als leraar op de Illustere School in Harderwijk.

Hij ging uiteindelijk naar Utrecht. Professor M. Schotanus was overleden en Hoornbeeck werd gevraagd of hij in Utrecht hem wilde opvolgen. Een jonge man nog maar. Maar menselijkerwijs ge-

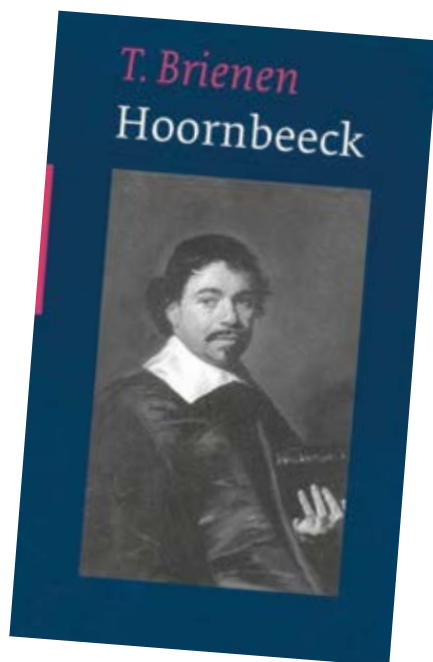
sproken, had hij zijn sporen al verdiend. Dr. W.J. op 't Hof, een groot kenner van de Nadere Reformatie, schreef dat het niet te verwonderen was dat hij gevraagd werd, want hij was een wetenschappelijk talent. Ze konden hem in Utrecht goed gebruiken. Daar werkte hij samen met Voetius. Na vijf jaar als predikant in Keulen gediend te hebben, heeft hij de overige jaren van zijn arbeidzaam leven als professor gewerkt.

Dat betekende niet dat hij nooit meer preekte. Hij heeft veel gepreekt, want professoren preekten ook. Hoornbeek heeft een uitvoerige studie gemaakt over de homiletiek, de predikkunst.

Een richtinggevend theoloog

Over veel onderwerpen heeft Hoornbeek geschreven en met zijn studenten disputaties gehouden. Hij was een richtinggevend theoloog. De Reformatie en de Nadere Reformatie stonden nog maar in de kinderschoenen. Dus steeds moest nagedacht worden over wat de Bijbel zegt over actuele vraagstukken. Wij leven eeuwen later en de opvattingen zijn uitgekristalliseerd. Daar zijn boeken over geschreven. Toen waren er tal van onderwerpen waarover nagedacht en gesproken moest worden. De eeuwenoude Rooms Katholieke kerk had het denken van mensen en hun opvattingen gestempeld.

Waarover schreef hij dan? Als voorbeeld: over een onderwerp waar in die tijd wei-

nig mensen over schreven, namelijk de zending. Daar heeft hij uitvoerig onderzoek naar gedaan. Hij wordt daarom ook wel de eerste zendingswetenschapper genoemd. Zelfs tot buiten de grenzen is hij als zodanig bekend. Nog niet zo lang geleden is een vertaling van zijn boek over de zending in het Engels verschenen. Hij schreef over, zoals al gemeld, homiletiek. Een ander onderdeel van zijn werk was apologetiek. Hij verdedigde de leer van de Reformatie tegen aanvallen van buitenaf. De titel van dat omvangrijke werk is *Summa controversiarum religionis*. (een samenvatting over de godsdienstige verschillen, tegenstellingen.) In dat boek schrijft hij niet alleen over bijvoorbeeld de Remonstranten en de Rooms-katholieken of de Socinianen, maar ook over

Joden, over Taoïsten en over Hindoes en Boeddhisten.

Euthanasia is een van zijn pastorale geschriften. Onder euthanasia verstond hij het goede sterven. Een heel andere betekenis dan euthanasie tegenwoordig. Nu betekent het een zelfgekozen dood. Als lijden te veel is, stap je uit. Euthanasia, wel-sterven, sterven in God. Indrukwekkend om te lezen.

Hoornbeek over het vierde gebod

Waarom zou iemand die met zoveel onderwerpen richtinggevend bezig geweest is denken en schrijven over de zondag? Tegenwoordig zouden wij zeggen: 'Heeft hij geen belangrijkere dingen te doen?' Hij constateerde dat al in zijn tijd overtredingen van het vierde gebod niet zo ernstig werden genomen en verkleind werden. Hij stelde daartegenover dat het vierde gebod in het teken staat van heiliging, van een heilig leven voor God. In de inleiding van zijn boek schrijft hij onder meer: 'En wij die een heilig volk moeten zijn, mogen die plicht niet vergeten'.

Matthew Meade, een van de Engelse puriteinen, schreef in zijn boek *Jong onder het juk van Christus*, 'In de wedergeboorte wordt heel Gods wet op het hart gedrukt, zodat de ziel tot alle geboden even genege is als tot één gebod, en van het ene, zowel als van het andere'.

Dat sluit aan bij de gedachtegang van Hoornbeek. Hij schreef: 'Als wij het Woord van God serieus willen nemen,

dan moeten wij niet spreken over zwevende zonden, maar dan zijn die geboden, ook de heiliging van de zondag van grote betekenis'.

De heiliging van de dag des Heeren, ja van het hele leven, was een onderwerp waarover niet alleen Hoornbeek schreef. Een paar voorbeelden: Van Lodenstein schreef over de heiliging van de sabbat. Voetius besteedde er in zijn *Praktijk der godzaligheid* veel aandacht aan. Willem Teelinck behandelde dit onderwerp in *Noodwendig vertoog*. In Witsius' bekende werk *Twist des Heeren met Zijn wijngaard* komt de levensheiliging ook ter sprake. Drie vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie die allen de noodzaak, de waarde en de plicht om te leven volgens de wet van God en dat gold dan ook het vierde gebod, benadrukten. Zij zagen de ontheiliging van de sabbat niet als een middelmatige zaak, niet als een zwevende zonde.

Onenigheid

Het was echter niet zo dat iedereen het met de opvattingen zoals Hoornbeek en zijn geestverwanten die vertolkten, eens was. Er was in die tijd onenigheid over de vraag hoe het vierde gebod in de praktijk gebracht moest worden. Deze twist verdeelde de kerken in die tijd.

De vraag was: Is het vierde gebod ceremonieel of moreel? Anders gezegd: is het alleen voor Israël na de wetgeving en tijdens de reis door de woestijn en was

het daarna afgelopen (ceremonieel), of is het een scheppingsordinantie, die een blijvende kracht en geldigheid heeft. Dus het kernpunt was ceremonieel of moreel; beperkt tot Israël of een scheppingsordinantie.

Hoornbeeck was duidelijk de laatste opvatting toegedaan. Het vierde gebod is moreel en een scheppingsordinantie. Een collega van hem in Leiden, professor Abraham Heidanus, was een andere opvatting toegedaan. Hij werkte vanaf 1656 samen met Hoornbeeck. Hij liet een aantal stellingen verdedigen door zijn studenten en die kwamen hierop neer: Er is geen onderscheid tussen de dagen van de week. Alle dagen zijn gelijk. De heiliging van de zondag zoals de voetianen die voorstaan, betekent een ondraaglijk

juk. Zo heeft Jezus het niet bedoeld. Dat was de stelling van Heidanus. Hij was van mening dat mensen nu in de vrijheid van het Evangelie leven. Daarom moeten we de last van die dienstbaarheid van ons afschudden. We staan in de vrijheid. Dit betekende echter niet dat Heidanus en zijn collega Coccejus moeite hadden met de wekelijkse kerkgang. Omdat de mensen gewend waren om op zondag naar de kerk te gaan, wilden ze dat ook handhaven, maar voor het overige zijn de dagen van de week gelijk. Heidanus liet die stellingen verdedigen, drie jaar nadat Hoornbeeck zijn eerste geschrift over deze kwestie had uitgegeven getiteld *Des Heeren dagsheiliging*.

Dus aan dezelfde universiteit waren er twee opvattingen: die van Hoornbeeck en die van Heidanus. Hoornbeeck liet het er niet bij zitten, want een jaar nadat de uitgave van het boek met de stellingen van Heidanus was uitgekomen, kwam Hoornbeeck met een tweede boek: *De heiliging van Gods Naam en dag*. Hoornbeeck zat tussen twee vuren. Hij was het inhoudelijk eens met de visie zoals die ook vertolkt werd in Utrecht door onder andere Voetius en tegelijkertijd werkte hij in Leiden aan dezelfde universiteit als Heidanus en Coccejes. Hoornbeeck heeft toen, vredelievend als hij was, een aantal stellingen opgesteld met als poging om tot overeenstemming te komen.

Stellingen van Hoornbeeck

De hoofdlijn van de stellingen was:

Het is noodzakelijk dat er een plechtige dag wordt gevierd, die gewijd wordt aan de dienst van God. Hoornbeeck schreef dat alle godsdiensten, Jodendom, Islam, heidendom, een aparte en afgezonderde dag hebben die in dienst van God, Allah of een afgod staat. Daar zijn we het allen over eens.

Er is geen dag die meer geschikt is voor de dienst van God dan de eerste dag van de week. Mensen beginnen aan een nieuwe week en wat is beter dan om op die dag naar de kerk te gaan, te luisteren en om een zegen te vragen voor de week die voor ligt.

Die dag des Heeren wordt vanaf de tijd van de apostelen door de Christenen waargenomen. Dat is niet zomaar een uitvinding van ons. Het is geen uitvinding van Voetius, van een Essenius, maar al vanaf de tijd van de apostelen wordt het waarnemen van de sabbat als de dag des Heeren gegrond in het vierde gebod.

Hoornbeeck realiseerde zich dat de angel zat in de opvatting dat die dag nog niet is afgeschaft. Daarmee was Heidanus het niet eens.

De stellingen van Hoornbeeck hadden als doel eensgezindheid tot stand te brengen. Die was er echter niet. Het lijkt erop dat de kwestie over het vierde gebod doorwerkte in de onderlinge verhouding aan de Leidse universiteit. Coccejus en Heidanus waren in feite tegenstanders

van Hoornbeeck.

De laatste jaren van zijn leven waren voor Hoornbeeck niet de gemakkelijkste. Het was zelfs zo, dat na zijn overlijden in 1666, Coccejus, rector van de universiteit van Leiden, geen lijkrede hield. Dat gebeurde altijd als er een professor overleden was. Heidanus heeft toen de rouwrede uitgesproken. Op verzoek van de Senaat van de universiteit is die rede echter niet uitgegeven. Dat zegt ook al wel wat. Meestal werden die redevoeringen, waar nogal wat biografische gegevens in stonden, in druk uitgegeven. Hoe is de sabbatsstrijd afgelopen? In 1659 verbood de synode van Gouda de predikanten om nog meer over deze zaak te spreken en te schrijven. Er kwam daarmee ook een eind aan de reeks pamfletten van voor- en tegenstanders. De kerkelijke synode greep in niet ten gunste van de een, noch ten gunste van de ander. In datzelfde jaar 1659 kwam er een verbod van de Staten van Holland voor de professoren om over dit onderwerp te spreken en te schrijven. Die twee maatregelen laten wel zien dat het conflict heftig was: de synode en de Staten van Holland, de kerkelijke en de wereldlijke overheid, grepen in om een einde te maken aan dit conflict.

Als afsluiting twee citaten uit het slot van het boek van Hoornbeeck: 'Het is voor ons bijzonder opmerkelijk wat de apostel zegt in Hebrëen 12:10, dat God onder andere ook tuchtigt, opdat wij Zijn

heiligheid zouden deelachtig worden. Het gaat zoals het gaat, maar dit staat vast en het is noodzakelijk, dat wij om te delen in God en in Zijn heerlijkheid, deelachtig gemaakt worden aan Zijn heiligheid.' Het tweede citaat gaat over de heiliging van het derde en vierde gebod: 'Als dat niet voldoende gebeurt, zal dat door kastijdin-gen plaatsvinden'.

Daarmee legde Hoornbeeck een verband tussen de ontheiliging van de sabbat en de straffende hand van God. Dan gaat hij verder: 'Dit beoogt God met Zijn bezoeken over ons en dat moet dus de vrucht zijn om daardoor geheiligd te worden en in heiligheid toe te nemen. Het is zonder twijfel Gods doel dat dit gebeurt, ook ten opzichte van de heiliging van de dag des Heeren, onze Christelijke sabbat. Dat is zeker ons doel met dit schrijven (dus met dit boek), om zo ook hierin Gods raad in onze geslachten te dienen'.

Terugblik

In de eerste plaats was Hoornbeeck er diep van overtuigd dat de sabbat moreel is, dat het een scheppingsordinantie is. Het was voor hem eveneens een vaste belijdenis dat het sabbatsgebod niet tot de middelmatige zaken behoorde. Inspanningen om dat standpunt te verdedigen als apologeet, achtte hij noodzakelijk. Volgens hem hadden kerk en overheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de heiliging van de sabbat te handhaven en te bevorderen.

De vereniging opgericht in 1954 door wijlen Ds. J. van Prooijen, staat op diezelfde grondslag. Deze vereniging zet zich in voor de zondagsrust en -heiliging. Dat streven is niet iets wat je doet uit hobbyisme. Het gaat om het gebod van God. Het gaat om een heilig leven voor Zijn aangezicht.

Ik dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter dankt de heer Fieret voor zijn boeiend referaat. Dat geeft ons veel huiswerk om nog eens wat te gaan lezen in de geschriften van Hoornbeeck. Dank ook dat u op deze manier uw referaat besloot. U maakte een keurig slot aan uw referaat, dat het namelijk geen hobbyisme is van de vereniging, maar dat het een plicht is die op Gods Woord gebaseerd is. Laten we het zo altijd maar blijven zien en in diepe afhankelijkheid van Hem proberen ons werk te doen. Het trof mij wel toen er na de maaltijd gelezen werd: Zeg de kinderen Israëls dat zij voorttrekken. Ik moest daar ook aan denken toen het ging over het werk van onze vereniging. Het lijkt vaak ploegen op rotsen, maar het zal nooit vruchteloos zijn. Dat zeker niet, maar het zal doen wat de Heere behaagt. Wij hebben maar te doen wat de Heere op onze hand gezet heeft en mogen we daar allemaal onze krachten ook in de toekomst nog aan geven. Dat wens ik u en mijzelf allemaal toe. Na de pauze kunnen er wellicht wat vragen gesteld worden. Het is tegenwoordig een beetje mode

om de Nadere Reformatie te zien als een ontsparing van de Reformatie. Calvijn en Luther waren toch veel vrijer in de zondagsopvatting. Nu, als u daar nog eens even op wilt ingaan. Ik betwijfel dat, want Calvijn maakte eigenlijk zo'n beetje al de dagen van de week tot een zondag. Wat dat betreft kunt u het ook nog wel omdraaien. Ik ga nu maar niet verder praten, anders blijf ik bezig. Dat is een vraag. De strijd tussen de Voetianen en de Coccejanen is ook zo actueel. Men zegt: het is alles volbracht door Jezus, dus wij leven nu onder de vrijheid, die Christelijke vrijheid, daarmee kan alles zo'n beetje er mee door. Dat klopt toch niet? Nu, dat snappen wij ook wel. Wij willen ook niet het stempel van wetticisme opgedrukt krijgen. Dat mag ook niet en dat moet ook niet. We doen het niet met een wettisch oogmerk als het goed is, maar we doen het omdat het een heilige plicht is en nogmaals, Gods geboden, Gods juk (ik heb het vanmorgen aangehaald), is niet zwaar, maar dat is licht. Dat is zacht. Zo moet ik het zeggen; en Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. Dat we het zo maar mogen doen.

Dank u.

We hebben nu een kwartier pauze. Allen hierna wel thuis en nog verder een goede voortzetting van de vergadering.

De heer Van der Sluis: heer en mevrouw Vogelaar, we wensen u verder een goede

dag, hartelijk dank en geloven ook dat het in Gods voorzienigheid was, dat u vandaag in ons midden mocht zijn. Ik wens u een goede en gezegende dag des Heeren toe.

Na de pauze worden nog enkele vragen beantwoord en eindigt de heer Fieret de bijeenkomst. Hij laat nog zingen Psalm 119: 18 en gaat voor in dankgebed.

Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, te Rhenen.

De Vereniging is op 12 mei 1954 opgericht, en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit.

De Vereniging staat buiten elke politieke richting en is interkerkelijk.

Wilt u zich opgeven als lid, en daarmee blijken dat u daadwerkelijk protesteert tegen alles wat de zondag ontheiligt en de zondagsrust verstoort? Vul dan nu onderstaan-

de bon in, en zend deze in een enveloppe zonder postzegel aan:

**Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,
Antwoordnummer 2218, 3900 ZB RHENEN.**

De minimum contributie bedraagt 1 euro per jaar.

De Vereniging streeft naar:

- De inachtneming van de rust op en de heiliging van de dag des Heeren, overeenkomstig Zijn inzettingen.
- Bestrijding van het heersende kwaad door woord, geschrift en/of persoonlijk bezoek.
- Vermijding van het verrichten van ongeoorloofde zondagsarbeid door te protesteren bij overheid, semi-overheid, organisaties en bedrijven.
- Het weren van sport en spel op de dag des Heeren; zij komt op tegen het organiseren van tentoonstellingen, die op de dag des Heeren zijn geopend en het deelnemen aan amusements op die dag, enz.
- Het tegengaan van openstelling van beurzen, winkels, etc., op de dag des Heeren.
- Het beleggen van vergaderingen.
- De jaarlijkse uitgave van een brochure, bevattende o.a. de werkzaamheden, die door haar zijn verricht.

- Ja, ik wil toetreden als lid; ik zie uw acceptgiro tegemoet.*
- Ik wil graag meer informatie over de Vereniging.*
- Ik wil graag _____ brievenbusstickers ontvangen tegen lectuurverspreiding op zondag.*

Voorletters: _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats _____

Telefoonnummer: _____

IBAN: _____

Handtekening: _____

Inhoudsopgave

• Ten geleide	1
• De heilige wet of de Tien Geboden des Heeren (Exodus 20)	2
• Belangrijke mededeling van de administratie	4
• Beknopt overzicht van de gevoerde correspondentie:	
Telegram Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima	5
Minister President Drs. M. Rutte, Den Haag	6
Brief aan alle ministers en staatssecretarissen	7
Directie Jumbo, Sprang-Capelle	14
Stichting Zevenheuvelenloop, Nijmegen	16
Bestuur 'Het Gehandicapte Kind', Amsterdam	17
T. Smit-de Vries-Fractievoorzitter CU Dantumadiel	18
Organisatoren 'Slag om Altena', Almkerk	19
Directie Nationaal Militair Museum, Soest	20
Minister President Drs. M. Rutte, Den Haag	21
Bestuur Zeil Club Kurenpolder, Hank	22
De Vossenhoek, Rucphen	23
Kerkenraad Protestantse Kerk Nederland, Breda	25
Mevrouw Mr. I. Adema, Commissaris van de Koning der Provincie Noord-Brabant	26
College van B&W der gemeente Dongen	27
Directie Sanjes Safari, Veenwouden	28
CM.com Circuit Zandvoort	29
Bestuur Stichting Bloemencorso, Zundert	30
Directie COOP, Gorinchem	31
Directie M.J. van Riel B.V., Tilburg	32
Directie Wehkamp, Zwolle	33
Directie Speelboerderij 'Boerbart', Rotstergaast	34
• Verslag jaarvergadering	36
• Samenvatting slotwoord jaarlijkse ledenvergadering	40
• Jaarverslag van de secretaris over 2021	44
• Financieel jaarverslag 2021	46
• Verslag vertegenwoordigersdag	50
• Lezing van Dr. W. Fieret	58
Anmeldingsformulier	67

N.B. In het midden van dit boekje zit een uitneembare kalender.

Aanmeldingskaart

Ondergetekende,

Dhr. Mevr. Fam.

Voorletters: _____

Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

IBAN: _____

E-mail: _____

verklaart hierbij te willen toetreden als lid van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging, gevestigd te Rhenen.

Handtekening:

Voor de betaling van de contributie, minimaal € 1,- per jaar, zal een acceptgirokaart worden toegezonden. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Adreswijziging

Geacht lid,

Is uw adres juist? Zo niet, wilt u dan zo vriendelijk zijn, door middel van deze kaart, uw juiste adres aan ons te doen toekomen. Postzegel is niet nodig. Indien mogelijk graag uw lidnummer vermelden. Bij voorbaat hartelijk dank.

Oud Adres:

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Lidnummer: _____

Nieuw adres:

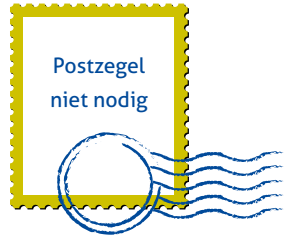
Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

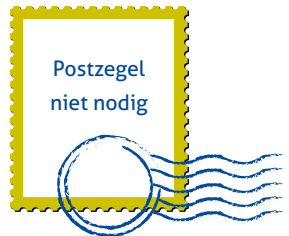

Ja, ik word lid!

**Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging**

Antwoordnummer 2218

3900 ZB Rhenen

Adreswijziging

**Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging**

Antwoordnummer 2218

3900 ZB Rhenen

Bestuursleden

L. Vogelaar, eerste voorzitter

Nunspeterweg 23
8075 AA Elspeet
0577 - 49 17 90

A.J. Doorn, tweede voorzitter

Prins Bernhardstraat 11
3244 BK Nieuwe Tonge
0187 - 65 17 31

D. Exalto, eerste secretaris

Lodewijk van Nassaustraat 13
3901 DW Veenendaal
0318 - 52 19 16

A.G. Rietveld, eerste penningmeester

Reigersingel 11
2922 GP Krimpen a/d IJssel
0180 - 74 57 46

M.J. van Walsem, tweede penningmeester

Ruiterpad 23
3911 SJ Rhenen
0317 - 61 97 81

P. Hartog, alg. adjunct

Kerkweg 35
3371 AE Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 82 83

D. v.d. Sluis, lid

Prins Clausstraat 74
8281 DD Genemuiden
038 - 38 55 499

P.J. Mourits, lid

M. Oosteromstraat 14
3262 GH Oud-Beijerland
0186 - 62 02 05

A. Kloppenburg, administrateur

Administratie/correspondentie Bureau:

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen
T (0317) 61 43 98

E-mail:
info@verenigingzondagsrust.nl

Website:
www.verenigingzondagsrust.nl

Nederlandse Vereniging tot bevordering van
de **Zondagsrust** en de **Zondagsheiliging**

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen

Telefoon (0317) 61 43 98

E-mail info@verenigingzondagsrust.nl

Web www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN NL98 INGB 0000 8786 28 t.n.v.

Vereniging Zondagsrust

Oplage: 26.500

Opmaak en drukwerk:
J. Bout & Zonen, Huizen